Ազգ
Azg
armenian daily
16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1994, ՈՒՐԲԱԹ # 178 (681)

SABCO
OVERSEAS TRADING LTD.
LIMASSOL CENTRE,
BLOCK B, SUITE 307,
P. O. BOX 6543
TEL +357-5-370962
FAX +357-5-370945
OUR BANKERS: B. E. M. O. BANK, LIMASSOL, CYPRUS; FEDERAL BANK OF THE MIDDLE EAST, LIMASSOL, CYPRUS; BANK OF CYPRUS, LIMASSOL, CYPRUS; HELLENIC BANK, LIMASSOL, CYPRUS
Հայաստանի եւ ԱՊՀ երկրների համար
Կիպրոսի եւ Ռոստովի պահեստներից
ԾԽԱԽՈՏ, ՄԹԵՐՔ, ԽՄԻՉՔ, ԿԱՀԿԱՐԱՍԻ
ուղիղ հասցեատիրոջը՝ Ծովով եւ ինքնաթիռով

ՆԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Քաղաքական մեծ համաձայնագիր. Հարցականները չեն պակասում

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Ղարաբաղյան հակամարտության շուրջ քաղաքական մեծ համաձայնագրի վերաբերյալ բանակցությունները ընդհանուր առմամբ շարունակվում են ընթանալ «կիսափակ» դռների ետեւում, եւ միայն առանձին պատահական [illegible] ժամանակ առ ժամանակ կատարվող հայտարարություններից կարելի է պատկերացում կազմել բանակցությունների ընթացքի եւ ձեռք բերված համաձայնությունների մասին: Ընդհանուր առմամբ առայժմ հայտնի է միայն, որ կողմերը համաձայնություն են ձեռք բերել Ադրբեջանի գրավյալ 6 շրջաններից հայկական զորքերի փուլային դուրսբերման, փախստական ադրբեջանցիների եւ փախստականների վերադարձի մասին, որից հետո, եր րորդ փուլում, կսկսվեն Ղարաբաղի կարգավիճակի շուրջ բանակցությունները: Առայժմ Լաչինի միջանցքի եւ Շուշիի վերաբերյալ բոլոր կողմերի համար ընդունելի որեւէ տարբերակ չի գտնվել (այլ կերպ ասած, դա նշանակում է, որ հայկական կողմը հրաժարվում է Լաչինի միջանցքն Ադրբեջանին հանձնել, իսկ ադրբեջանական կողմն իր հերթին պահանջում է բոլոր գրավյալ տարածքների ազատումը):

Արդեն իսկ բազմիցս խոսվել է այն մասին, որ Ղարաբաղի կարգավիճակի քննարկումները տեղափոխել բանակցությունների վերջին փուլ՝ նշանակում է ծախողման դատապարտել դրանք եւ ի չիք դարձնել ռազմական բոլոր այն հաջողությունները, որոնք ստիպեցին Ադրբեջանին Ղարաբաղը ճանաչել գոնե որպես հակամարտության կողմ: Եւ եթե նույնիսկ ադրբեջանական կողմը գնա «փոխզիջման»՝ համաձայնագիրը ստորագրելով առանց Լաչինի եւ Շուշիի հարցերի հստակեցման, ապա բոլոր դեպքերում Ղարաբաղի կարգավիճակի շուրջ բանակցությունները կարող են տարիներ տեւել եւ ի վերջո ավարտվել անարդյունք՝ ռազմական գործողությունների վերսկսման հեռանկարով: Մանավանդ որ վերոհիշյալ 6 շրջանների մեջ մտնում է նաեւ Քելբաջարը:

Տես # էջ 2

Երեւանում բացվեց Հայաստանի գրողների միության համագումարը

Երեկ Երեւանի Գաբրիել Սունդուկյանի անվան թատրոնում բացվեց Հայաստանի գրողների միության 11-րդ [illegible] համագումարը: Համագումարի բացման խոսքի իրավունքը վերապահված էր բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկյանին: Այնուհետեւ համագումարը նախագահող հանձնախմբի անդամ բանաստեղծ Ռազմիկ Դավոյանը համագումարը հայտարարեց բացված (միության 396 անդամներից ներկա էր 238-ը): Ընթերցվեց հիվանդության պատճառով համագումարին չներկայացած միության նախագահի, բանաստեղծ Վահագն Դավթյանի ելույթը, այնուհետեւ հաշվետու տեղեկություններ հաղորդվեցին գրական ֆոնդի, դրամագանձային բյուրոյի եւ միության պարբերականների գործունեության մասին, որից հետո ամբիոնը տրամադրվեց ելույթ ունենալ ցանկացողներին: Համագումարն իր աշխատանքը, ինչպես նաեւ միության նոր «վարչակազմի» ընտրությունը կավարտի այսօր: Նրա ընթացքի մասին մանրամասն կներկայացնենք մեր թերթի վաղվա համարում:

Ռ. Եր.

ԵՐԵՎԱՆ

Հանձնվեցին հայկական առաջին անձնագրերը

Սեպտեմբերի 15-ին Երեւանի Խորհրդային, Արաբկիրի եւ Մաշտոցի շրջանների ՆԳՆ բաժիններում Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների առաջին անձնագրերը ստացան 16-ը բոլորած պատանիներ ու աղջիկներ: Ինչպես մեր թղթակցին հայտնեց ՆԳՆ հասարակական կապերի եւ լրատվության վարչության պետ Վաչե Պետրոսյանը, պաշտոնական այդ փաստաթղթերի հանձնման տոնական արարողությանը մասնակցեցին ՀՀ ՆԳՆ նախարար Վանո Սիրադեղյանը, փոխնախարարներ Հայկ Հարությունը եւ Վախթանգ Պողոսյանը:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշման համաձայն, առաջին անգամ անձնագիր ստացողներին այն տրվեց անվճար:

Վանո Սիրադեղյանը առաջին անձնագիրն է հանձնում Դավիթ [illegible]

ՄՈՍԿՎԱ

Ռուսաստանը կարող է ընդունել դաշնության նոր անդամներ

ՄՈՍԿՎԱ, 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ-ՆՈՎՈՍՏԻ: Այսօր կայացած Ռուսաստանի կառավարության նիստը վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի առաջարկով օրակարգից հանեց ազգությունների գործերի եւ տարածաշրջանային քաղաքականության նախարարության պատրաստած «Ռուսաստանի Դաշնության կազմում Ռուսաստանի նոր սուբյեկտի ընդունման եւ նրա կազմում ՌԴ-ի նոր սուբյեկտի կազմավորման կարգի մասին» օրենքի նախագիծը: Չեռնոմիրդինի խոսքերով, նշված օրենքի ընդունումը վաղաժամ է, իսկ փաստաթուղթն ինքը բավարար մշակված չէ եւ բավական հակասական է:

Նախագծում ասվում է, որ Ռուսաստանի կազմում կարող են ընդունվել նոր սուբյեկտներ, որոնք նախկինում կամ ինքնիշխան, անկախ պետություններ էին, կամ անկախ պետությունների մասն էին, որոնց ժողովուրդները միջազգային իրավունքի համաձայն, խնդրում են իրենց ինքնորոշումը Ռուսաստանի կազմում: Նախատեսվում է նաեւ նոր սուբյեկտների առաջացումը Ռուսաստանի կազմում արդեն առկա սուբյեկտների բաժանման կամ միացման հետեւանքով: Այս դրույթները լուրջ քննադատության առիթ տվեցին, հատկապես արդարադատության կողմից, որը համարում է, թե այդ հարցադրումները կարեն Ռուսաստանի հարաբերությունները հարեւան պետությունների հետ:

Իր հերթին, երեկ այստեղ Կոպենհագենում գտնվող Ռուսաստանի խորհրդի նախագահ Վլադիմիր Շումեյկոն ասաց, թե Ռուսաստանի պետության զարգացումը կախված է ուժերի ու հնարավորությունների համաչափության պահպանությունից, «եւրոպական տան» մեկնելու ծնելից:

ԲՐՅՈՒՍԵԼ

Ադրբեջանում մտցվեց հատուկ դրություն

ՄՈՍԿՎԱ, 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՆԱՐՔ: Ադրբեջանում մտցվել է հատուկ դրություն: Այդ մասին այսօր հայտնեց Մոսկվայում Ադրբեջանի դեսպանատան պաշտոնական ներկայացուցիչ Մանաֆ Աղաեւը: Նրա խոսքերով, այդ միջոցառումը պայմանավորված է վերջին օրերին Բաքվում տեղի ունեցած զանգվածային անկարգություններով: Աղաեւը նշեց, որ ռուսական լրատվամիջոցների այն հաղորդումները, թե հանրապետությունում ռազմական դրություն է հայտարարված: Աղաեւն ասաց, թե առայժմ ինքն էլ մանրամասն տեղեկություններ չունի այն մասին, թե կոնկրետ ինչ է ներկայացնում հատուկ դրությունը:

Ինչպես հաղորդվել է ավելի վաղ, սեպտեմբերի 10-ին Ադրբեջանի մայրաքաղաքում գրվել էր հանրապետության ընդդիմադիր Ժողովրդական ճակատի կազմակերպած հակակառավարական հանրահավաքը: Ձերբակալվել էին 196 մարդ, մոտ 200 ցուցարարներ վիրավորվել էին: Ձերբակալվածների մեջ է նաեւ նախկին դեսպանատար, Ժողովրդական ճակատի փոխնախագահ Ալի Քերիմովը:

ԱՇԽԱՐՀ

«Ժամանակին դեռ էր 1 մլն. թուրք ուղարկել Ամերիկա»

Թուրքերը դժգոհում են ԱՄՆ-ում հայերի եւ հույների ազդեցությունից

ԱՆԿԱՐԱ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Թուրքական «Թյուրքիե» օրաթերթը սեպտեմբերի 12-ի համարում հրատարակեց Օմեր Օզբուրքենի հոդվածը: Այդ մասին հաղորդում ասացվեց Կալիֆորնիայի նահանգի Սաուզերլենդ քաղաքի հայ առաքելական Սուրբ Էնդրյու եկեղեցուց: Ահա հատվածներ այդ հոդվածից. «35-40 տարի առաջ հունական եւ հայկական լոբբիները այնքան բազմամարդ չէին, որքան այժմ: Երկրորդ աշխարհամարտից հետո հույները, իտալացիները աշխարհի տարբեր մասերից գաղթեցին Ամերիկա, այնտեղ կազմելով ազդեցիկ լոբբիներ: Ասում են, թե «դեպի ԱՄՆ ամենամեծ արտահանման արտադրանքը մարդն էր»: Հույները, իտալացիները եւ հայերը կարող են տասնյակ հազարներով գաղթել ԱՄՆ, մինչդեռ թուրքերի մուտքն սահմանափակված է 1500-ով: Ամերիկայում մենք Վեհրամ Քաչուլենդյան անունով գիտնական ունենք: 28 տարի առաջ նա Սուլեյման Դեմիրելին հայտարարեց, որ հարկավոր է Ամերիկա ուղարկել 1 միլիոն թուրքերի: Մինչեւ դարի վերջը այնտեղ կլինեն 10 միլիոն թուրք: Մտածեք միայն, թե աշխարհում մենք ինչերի կարող էինք հասնել 10 միլիոն ամերիկյան թուրքերով: Մենք կկարողանայինք վճռական դեր խաղալ նախագահական ընտրություններում: Իհարկե, Ամերիկան չէր ընդունի 1 միլիոն թուրք տարագիրների: Քաչուլենդյանն առաջարկում է «սկզբում այդ 1 միլիոն տարագիրներին ուղարկել Հարավային Ամերիկա եւ Կանադա, իսկ ժամանակի ընթացքում նրանք կհասնեն ԱՄՆ»:

Քլինթոնն սպառնում է Հաիթիի կառավարիչներին

Պարետային ժամ Հաիթիում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ-ը Հաիթիի այժմյան զինվորական կառավարիչների տապալման նպատակով «սպառնել է բոլոր այլընտրանքները», բացի զինված ներխուժումից, չորեքշաբթի օրն այստեղ հայտարարեց նախագահ Բիլ Քլինթոնը: [illegible] որ նրանք հեռանան «ժամանակավոր [illegible] այնտեղից», հայտարարել նա Սառ[illegible] [illegible] առճակատումը [illegible] շինթեղ [illegible] [illegible] ված հարցազրույցում, ընդգծելով, որ հաիթցի զինվորականները դրա համար դեռ ժամանակ ունեն: «Նրանք չպետք է բանը հասցնեն առճակատման», ասաց Բիլ Քլինթոնը:

Մինչդեռ Հաիթիից ստացված հաղորդումների համաձայն, Ռաուլ Սեդրասի զինվորական վարչակազմը հայտարարել է երկրի իրադրության եւ ԱՄՆ-ի հնարավոր նոր խուժման կապակցությամբ պարետային ժամ մտցնելու մասին: Ինչպես հաղորդեց Պրենսա Լատինա [illegible] [illegible] գործակալությունը, [illegible] [illegible] մտնում է լույս հինգշաբթի [illegible] [illegible] [illegible] եր: Այդ որոշմանը [illegible] խան, հաիթցիները դեռ է տանը լինեն ժամը 19-ից մինչեւ ժամը 7-ը:

Հ Ա Մ Ա Ռ Ո Տ

Երուսաղեմը պտտկանում է պաղեստինցիներին, պնդում են արաբները

ԿԱՀԻՐԵ, 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այստեղ արտգործնախարարների մակարդակով անցկացված Արաբական պետությունների լիգայի խորհրդի 102-րդ նստաշրջանը պաշտպանեց Երուսաղեմի նկատմամբ պաղեստինցիների ինքնիշխանության իրավունքը եւ կոչ արեց ավելի մեծ օգնություն ցույց տալ պաղեստինյան ինքնավարության մարմիններին: Ընդունվեցին մի շարք բանաձեւեր: Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպությունը Երուսաղեմի նկատմամբ իր իրավունքի պաշտպանության համար արաբներին էր դիմել այն բանից հետո, երբ Իսրայելը այս տարվա հուլիսին Հորդանանի հետ ստորագրել էր համատեղ հռչակագիր, որով ընդունվում էր Հորդանանի առանձնահատուկ դերը Երուսաղեմում մահմեդականների սրբավայրերի վերահսկման գործում:

Գերմանիան վերստին սպառնում է Թուրքիային

ԲՈՆՆ, 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍ: Գերմանական կառավարությունը քննարկել է ֆրդերի նկատմամբ Թուրքիայի վարած քաղաքականությունը եւ զգուշացրել, որ կդադարեցնի զինամթերքի առաքումն այս երկրին մինչեւ ընթացիկ տարեվերջ: Հայտարարությունը, որ հե[illegible] [illegible] Եւրոպի ընդդիմության խորհր[illegible] [illegible] դարանում ծավալված [illegible] [illegible] նում է, որ այս տարի ՆԱՏՕ-ի [illegible] [illegible] անդամ Թուրքիային տրվա[illegible] կան օգնության արժեքը կազմել է 1,5 մլրդ. մարկ (975 մլն. դոլլար): «Վաշինգտոն թայմսը» նշում է, որ հիմնականում Թուրքիա է ուղարկվում Արեւելյան Գերմանիայում «ազատ վող» զինամթերքը:

digitised by A.R.A.R.@

ԵՐԿՈՒ ՕՐ ՄԻՍՔ

Հանձնաժողովի նախագահ դարձյալ չընտրվեց

Սեպտեմբերի 14-ին ՀՀ ԳԽ-ում անցկացվեց պետդումայի ազդեցության և սոցիալական հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահի ընտրությունները: Փակ գաղտնի քվեարկության արդյունքներով առաջադրված 2 թեկնածուներից և ոչ մեկը բավարար ձայներ չհավաքեց: Քվեարկությանը մասնակցում էին 148 պատգամավոր, 2 քվեաթերթիկ ճանաչվել են անվավեր: Ձայները բաժանվել են հետևյալ կերպ՝ Հրանուշ Հակոբյան - կողմ՝ 50, դեմ՝ 96, Ալեքս Գրիգորյան - կողմ՝ 83, դեմ՝ 63: ԵՏ

Հայաստանցիները գոյատևում են դրսի հարազատների հաշվին

«Հայաստանում աշխատավարձի չափերը և ծախսերը չեն համընկնում: Հավանաբար սա վերաբերում է բյուջետային հիմնարկների աշխատողներին: Հայտարարելով այս մասին սեպտեմբերի 14-ին խորհրդարանում, ՀՀ ԳԽ ֆինանսավարկային և բյուջետային հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Տիգրան Սարգսյանը նշեց, որ տարբերությունը հիմնականում ծածկվում է արտասահմանից բարեկամների և հարազատների կողմից ստացված օգնության հաշվին: Իր հաշվարկներով, ամսական հանրապետություն մուտք է գործում 10 մլն. ԱՄՆ դոլարի օգնություն: ԵՏ

■ *Ստեփանակերտ է ժամանել Հունգարիայի Կարմիր խաչի ներկայացուցիչ Հարություն Բաղրամյանը: ԼՂՀ մամուլի և լրատվության վարչության տեղեկության համաձայն, աղետի գոտում անցած մարդասիրական առաքելությամբ Ստեփանակերտ է ժամանում Բուդապեշտի բնակիչ, Հունգարիայի Կարմիր խաչի ներկայացուցիչ Հարություն Բաղրամյանը: Ըստ նրա, հանգստյան ժողովուրդը առաջիններից մեկն է արձագանքել այն դժվարին իրավիճակին, որում հայտնվել է Լեռնային Ղարաբաղը և այսօր հետևողությամբ հետևում է ԼՂՀ-ի իրադարձություններին: Դրա ապացույցը հունգարական հեռուստատեսության ռեպորտաժային այժմով պարբերաբար ցուցադրվող հայերեն լեզվով կենդանի հաղորդումն է:*

Սկիզբը էջ 1

Երբ ընդհանուր առմամբ «տարածքներ կարգավիճակի դիմաց» սկզբունքը ներկա բանակցությունների առանցքն է (անկախ ձևակերպումներից), ապա դրա հիմնական բնույթը մնում է տարբերակների բազմակարծությունը, հանի որ բոլոր դեպքերում դժվար է պատկերացնել մի մեխանիզմ, որը կբավարարեր մարտական գործողությունների վերսկսումը: Միակ տարբերակը կարող է լինել այն, որ համաձայնագրի մար, որպես է ներքաշել, որ Մոսկվայում խնդրեմ ձանր բանակցություններ են ընթանում: Սպառազինել մի փաստաթուղթ, որով առանց որևէ լուրջ տարբերակի և չեզոքների արդյունքի հանձնառությունն են հանձնվում Ղարաբաղի անվտանգության ապահովվող 6 շրջաններ, կնշանակի պարզապես չհավատալ սեփական ժողովրդի ամրության պատճառին և ընդունել պարտությունն այն ժամանակ, երբ արդեն ապացուցել ենք, որ կարող ենք հաղթել:

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Քաղաքական մեծ համաձայնագիր. Հարցականները չեն պակասում

վերջնական տարբերակն ընդունելի լինի բոլոր կողմերի համար (մի բան, որը գործնականում անհնար է): Լույս առաջինը կարող է լինել նաև Ղարաբաղի կարգավիճակի հստակեցումը, ինչն իր հերթին կհստակեցնի նաև հակամարտության կարգավիճակը: Վերջին հաշվով արդյո՞ք ղարաբաղյան հակամարտությունը ունի մեկ դեպքում ներքին գործն է (ինչպես ջանում է ներկայացնել ադրբեջանական կողմը), թե՞ սա միջազգային հակամարտություն է: Խնդիրն այն է, որ երբ ղարաբաղյան խնդիրը որեւէ դեպքում ներքին հակամարտություն է, ապա առաջնային սկզբունքը կլինի պետության տարածքային ամբողջականության պահպանումը, իսկ երբ հակամարտությունը միջազգային է, ապա առաջնային դառնում է մյուս ազգի ինքնորոշման իրավունքը:

Ընդունելի՞ են արդյոք քաղաքական մեծ համաձայնագրի արդեն ընդունված կետերը հայկական կողմի համար: Երբ հաշվի առնենք, որ բանակցություններում քննարկվող հարցերի մի զգալի մասը շարունակում է մնալ պաշտոնապես անբացահայտ (և դա միանգամայն հասկանալի է, իրական փոխզիջումը կարող է հուզումներ առաջացնել ինչպես Ադրբեջանում, այնպես էլ Հայաստանում), ինչպես նաև այն, որ մենք որևէ հիմք չունենք կասկածելու, թե Հայաստանի և Լեռնային Ղարաբաղի դեպքի ղեկավարությունները չեն անում իրենցից կախված ամեն ինչ արժանապատիվ խաղաղության հասնելու համար,

Առայժմ հայտնի չէ, թե ինչով կավարտվի Ռուսաստան-ԵԱՀԽ-ԱՊՀ միասնական խաղաղարար ծրագիրը: Հայտնի չէ նաև, թե համաձայնագրի ստորագրումից հետո խաղաղարար ինչ զորքեր են մտնելու երկրներ, ինչ կազմով և լիազորություններով: Հայտնի է միայն, որ դրանք տեղաբաշխված են ղարաբաղյան ուժերի հետքաշումը Ադրբեջանի գրավյալ տարածքներից և ադրբեջանական ուժերի մուտքն այդ շրջաններ: Երբ այդ ամենից հետո պետք է ճանաչվի Լեռնային Ղարաբաղի և Լաչինի միջանցքի կարգավիճակը, ապա հասկանալի չէ, թե ինչու այդ խնդիրը չքննարկել սկզբում նախքան ռազմանակումում ուժերի ստեղծված հավասարակշռությունը խախտելը, ինչը կարող է հանգեցնել պատերազմի բորբոքմանը: Մինչդեռ միջնորդական ծրագիրը կազմված է այնպես, կարծես միջնորդները ձգտում են «հավասարություն» մտցնել նաև խաղաղարար ծրագրերի մերժման առումով, մին չև հիմա բոլոր ծրագրերը մերժել է Ադրբեջանը, բող այս մեկն էլ Հայաստանը մերժի:

Մի խոսքով, բանակցությունները շարունակվում են, իսկ հարցականները չեն պակասում: Ամենայն հավանականությամբ դրանք չեն պակասի նաև համաձայնագրի ստորագրումից կամ ձախողումից հետո: Եվ հանի դեռ Ղարաբաղի կարգավիճակը հստակեցված չէ, հազիվ թե խաղաղության հասնելու ճանապարհին լուրջ հաջողություններ արձանագրվեն:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

ՀԱՐՑԱԽՈՒՅԶ

Օգոստոս ամսվա 30 առավել ազդեցիկ քաղաքական դեմքերը

«Նոյյան տապան» ԼԱԿ-ի կողմից 17 փորձագետների (պատգամավորներ, լրագիր և ընդդիմադիր) առաջարկվել է, նկատի ունենալով Հայաստանում գործող 100 քաղաքական գործիչների անուններից կազմված ցուցակը, գնահատել Հայաստանի արտաքին և ներքին ընթացիկ քաղաքականության վրա 1994 թ. օգոստոս ամսին նրանց իրական ազդեցությունը (դրական կամ բացասական): Գնահատումը կատարվել է 10 միավոր ունեցող սանդղակով (ամենացածր գնահատականը 1, ամենաբարձրը 10): Հասուկ ընդգծում ենք, որ առաջարկված ցուցակը չի արտացոլում քաղաքական գործիչների հանրաճանաչության ընդհանրության շրջանում, այլ օգոստոս ամսին երկրի ընթացիկ քաղաքականության վրա քաղաքական գործիչների ազդեցության փորձագիտական գնահատականն է: Յու[illegible]

[illegible] դիմաց նշված է փորձագիտական [illegible] [illegible] գնա[illegible] Փակագծերում նշված է հուլիս ամսվա համանման ցուցակում գրաված տեղը:

1. (1) Լևոն Տեր-Պետրոսյան 8.25, 2. (6) Վազգեն Սարգսյան 6.59, 3. (2) Աշոտ Մանուչարյան 5.82, 4. (3) Վանիկ Սիրադեղյան 5.58, 5. (4) Բաբկեն Արարքցյան 5.41, 6. (5) Վազգեն Մանուկյան 5.06, 7. (19-20) Տեր Հուսիկ Լազարյան 5.0, 8. (13) Ժիրայր Լիպարիտյան 4.88, 9-10. (9) Բագրատ Ասատրյան 4.76, 9-10. (7) Հրանտ Բագրատյան 4.76, 11. (49) Սերգեյ Բադալյան 4.14, 12. (31) Արա Սահակյան 4.13, 13. (8) Դավիթ Շահնազարյան 4.12, 14. (18) Գագիկ Հարությունյան 4.0, 15-16. (10) Դավիթ Վարդանյան 3.88, 15-16. (27) Էդուարդ Եգորյան 3.88, 17. (25) Վահան Փափազյան 3.69, 18. (29) Սերժ Սարգսյան 3.53, 19. (45) Ռեմման Տեր-Պետրոսյան 3.42, 20-21. (38-40) Շահեն Կարամանուկյան 3.31, 20-21. (28) Շավարշ Քոչարյան 3.31, 22. (19-20) Վիգեն Խաչատրյան 3.27, 23. Գագիկ Ներսիսյան 3.[illegible] [illegible] 24. (12) Արշակ Սադոյան 3.13, 25-26. [illegible] Հակոբ [illegible] [illegible] Ավետիսյան 3.08, 25-26. (66) Հրանուշ Հակոբյան 3.08, 27. (17) Վահան Հովհաննիսյան 3.07, 28. (60-63) Գագիկ Մարտիրոսյան 2.91, 29. (80-89) Կարապետ Ռուբինյան 2.85, 30. (53-54) Լևոն Բարխուդարյան 2.73:

ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆ

Բաքուն խուսափում է ուղղակի շփումներից

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: «Խորհրդարանի մակարդակով Ադրբեջանի հետ կապեր հաստատելու մեր բազմաթիվ փորձերն առայժմ արդյունք չեն տվել»: Այդ մասին հայտնեց Լեռնային Ղարաբաղի Գերագույն խորհրդի մարդու իրավունքների հարցերով մշտական հանձնաժողովի նախագահ Հրանտ Խաչատրյանը: Նրա խոսքերով, ադրբեջանական կողմը գտնում է, որ պաշտոնական մակարդակով Ադրբեջանի և Լեռնային Ղարաբաղի միջև փոխհարաբերությունների հաստատումը կնշանակի ԼՂՀ-ի անուղղակի ճանաչում: Մինչդեռ պատգամավորների կարծիքով, երկու հանրապետությունների համապատասխան խորհրդարանական հանձնաժողովների համագործակցությունը, մասնավորապես ռազմագերիների, պատանդների և անհայտ կորածների հարցում, փոխադարձաբար շահավետ է: Առայժմ, ասաց Հրանտ Խաչատրյանը, [illegible] [illegible] փնտրել ոչ պաշտոնական ուղիներ [illegible] [illegible] իր արդյունավետ ես: Ղարաբաղի խորհրդարանի անդամը հույս հայտնեց, որ կհաջողվի կապեր հաստատել պետական մակարդակով, ինչը կարագացնի հակամարտության զոհերի վերադարձն իրենց ընտանիքները: Ինչպես տեղեկացրեց Հրանտ Խաչատրյանը, այն հայերի թիվը, որոնք ստիպողաբար պահվում են Ադրբեջանում, անցնում է 800-ից:

ՄՍԵՆԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ

Արդշինբանկը պարտավորվեց «Տիեզերքին» փոխհատուցել $25 հազ.

Սամույն արդեն անդրադարձել է «Տիեզերք» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերության Արդշինբանկում ստեցված 50 հազար դոլարի փաստին: Հայտնի է, որ այն հիմնականում կատված էր «Տիեզերքի» տնօրեն Համբարձում Գալստյանի դեմ իրավապահ մարմինների կողմից ծավալած արշավի հետ, որի արդյունքում Արդշինբանկի ադմինիստրացիայի ժամանակավոր ղեկավար Մհեր Նահիրյանը երեք ամիս շարունակ այդ գումարը պահեց բանկում և իր աշխատանքից ազատվելուց առաջ միայն համաձայնեց փոխանցել:

Բնականաբար, անցած երեք ամիսների ընթացքում «Տիեզերքը» չկատարելով իր մատակարարների հանդեպ ունեցած պարտականությունները, վճարել է 30 հազար դոլարի տուգանք: Այդ պատճառով էլ «Տիեզերքը» դիմել է տնտեսական արբիտրաժ, պահանջելով, որ Արդշինբանկը փոխհատուցի իր կրած վնասը: Երկու ամիս անց տնտեսական արբիտրը որոշում է կայացրել «Տիեզերքի» պահանջը բավարարելու մասին, որի արդյունքում Արդշինբանկը պարտավորվել է փոխհատուցել 25 հազար դոլար: Իհարկե, «Տիեզերքը» կարողացել է հասնել օրենքով իրեն հասանելիքի մի մասին, սակայն խնդիրն այն է, որ անտեղի և տնտեսության զանձարանն է կորուստ կրել, և ժամանակին նաև «Տիեզերքը», որն զբաղվում է Հայաստան սննդամթերք ներկրելու գործունեությամբ: Թե ո՞վ պետք է պատասխան տա տնտեսական տասնյակ հազարների հասնող դոլարի կորստի համար, մնում է անհասկանալի և չպարզաբանված: Ա. Հ.

ՀՀ դեսպանատանը կից առևտրի գրասենյակ Փարիզում

ՐԱՖՖԻ ՏԵՐՅԱՆ, ԱՐԱՄ

Սեփական թղթակից

ՓԱՐԻԶ, 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ: Մոտ ժամանակներս Փարիզում ՀՀ դեսպանությանը կից կսկսի գործել առևտրական գրասենյակ՝ նպատակ ունենալով համակարգել երկու երկրների միջև առևտրական հարաբերությունները: Գրասենյակը, մոտ 420 քմ հարկաբաժին և 150 քմ պարտեզ, որ գտնվում է Փարիզի նշանավոր Նեյի-Պլեզանս թաղամասում, մեկ տարի առաջ դեսպանատանն էր նվիրել փարիզահայ գործարար պրն. Կարո Մուրադյանը:

Սեպտեմբերի 16-ին, ուրբաթ օրը երեկոյան, այս գրասենյակում, Փարիզում Հայաստանի գործերի ժամանակավոր հավատարմատար պրն. Վահան Տեր-Ղևոնդյանը և երկրորդ քարտուղար Ալբերտ Հարությունյանը փոքրաթիվ հրավիրյալներին բացատրություններ կտան առևտրական գրասենյակի առաջնահերթ խնդիրների վերաբերյալ: Ըստ լուրերի, գրասենյակի պաշտոնական բացումը կկատարվի այս տարվա հոկտեմբերի վերջերին:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Գնդակոծվեցին Սևքարի դիրքերը

ԵՐԵՎԱՆ, 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Շարունակվում են ռազմական գործողությունները հայ-ադրբեջանական սահմանագծում: ՀՀ պաշտպանության նախարարության լրատվական կենտրոնի հաղորդմամբ, սեպտեմբերի 14-ի երեկոյան, ժամը 20-22-ի սահմաններում, ադրբեջանական զինված կազմավորումները գնդակոծել են Իջևանի շրջանի Սևքար գյուղը: Մեր կողմից պատասխան գործողություններ չեն ձեռնարկվել: Նույն աղբյուրների տեղեկության համաձայն, հայ-ադրբեջանական սահմանագծի մյուս հատվածներում հարաբերական հանգիստ է:

Կառավարությունը անկարող

ԵՐԵՎԱՆ, 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Կառավարությանը ոչ մի կերպ չի հաջողվում պլանավորել հանրապետության բյուջեի եկամուտները: Այս մասին ԳԽ նստաշրջանում ասել է ՀՀ ԳԽ ֆինանսա-բյուջետային հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Տ. Սարգսյանը: Բյուջեի պլանավորման տատանումը կազմում է մինչև 50 տոկոս, որը նշանակում է չկարողանալ կանխատեսումներ անել: Այնուհանդերձ Տիգրան Սարգսյանը քրքաց բյուջեի եկամուտի վրա մարդասիրական օգնությունների ազդեցությունը, որը, ըստ նրա կազմում է մոտ 20 տոկոս:

ԱՌԱՋԱՐԿ

Ձեղնահարկային շինարարության հեռանկարները

«Հայկոմունենախագիծ» ինստիտուտի մասնագետների կողմից առաջարկվում է մեր հանրապետությունում զարկ տալ ձեղնահարկային շինարարությանը: Այն արդյունավետ է հատկապես շենքերի և կառույցների վերակառուցման ժամանակ, բերում է բնակելի և արտադրական մակերեսների մեծացման: Ձեղնահարկային շինարարությունը հարստացնում է շենքերի և կառույցների ճարտարապետական արտահայտչությունը, թույլ է տալիս ստանալ ճակատների հարուստ լուծումներ: Ձեղնահարկային շինարարության ժամանակ, մեկ քառակուսի մետրի արժեքը 5-7 անգամ էժան է, սովորական նոր շինարարության համեմատ: Ներկայումս ձեղնահարկերի շինարարությունը լայն կիրառություն է գտել Մոսկվայում, Սանկտ Պետերբուրգում և այլուր: Այս թեման լուսաբանվում է նաև «Ստրոիտելնայա գազետա» թերթի էջերում: Թերթից իմանում ենք, որ այդ դեպքին Մոսկվայի «Ճարտարապետություն» պատվիրակությունն այցելել է Դանիա, տեղում ծանոթանալու հնավայրյան ավանդույթներ ունեցող երկրի ձեղնահարկ[illegible] [illegible] շինարարության արդյունքներին. [illegible] [illegible] [illegible] Դանիայի շինարարության նախարարությունը և VELUX ֆիրման, որը հայտնի է պատուհանների իր արտադրանքով և իրագման համաշխարհային մակարդակով: Ըստ «Հայկոմունենախագիծ» ինստիտուտի մասնագետների, ձեղնահարկային շինարարությունը լայն կիրառում կարող է գտնել մեր հանրապետությունում, շենքերի և կառույցների, շարքից դուրս եկած և ծայրահեղ վերանորոգման կարիք ունեցող տանիքների վերակառուցման ժամանակ: Այս դեպքում, հնարավոր է զանգվածային ձևով օգտագործել դանիական պատրաստված հատուկ հավաքովի ջերմամեկուսիչ բլոկներ: Ինստիտուտի մասնագետների նախաձեռնությունը արժանացել է «Հայբնակկոմունալ» հանրապետական միավորման նախագահ Ա. Գոմցյանի հավանությանը: Հանձնարարվել է նախապատրաստել հեռանկարային ծրագիր: Ձեղնահարկերի շինարարությունը կարելի է ֆինանսավորել բնակչության և կոոպերատիվ միջոցների ներգրավմամբ:

ՍՏԵՓԱՆ ՊԱՊԻԿՅԱՆ

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Հիմնադիր և հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երևան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7 8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ [illegible] / 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
[illegible] ՊՈՂՈՍՅԱՆ
Apple Macintosh
համակարգչային [illegible] «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՄԻՋՈՒԿԱՅԻՆ ԶԵՆՔ

40 տարի առաջ ԽՍՀՄ-ն առաջին անգամ ատոմային ռումբի ազդեցությունը փորձեց մարդկանց վրա

ՄՈՍԿՎԱ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: 1954 թ. սեպտեմբերի 14-ին ԽՍՀՄ-ում առաջին անգամ ատոմային ռումբի ազդեցությունը փորձեցին մարդկանց վրա: Այն ժամանակ Օրենբուրգի մարզի Տոցկի զինափորձարանում, որտեղ վերջերս ռուս և ամերիկացի զինվորականները մեկնեցին համատեղ խաղաղարար ձեռնարկումներ, անցկացվել էին լայնածավալ զորավարժություններ և որոշ տվյալների համաձայն, ատոմային պայթյունի ազդեցության տակ էին հայտնվել 45 հազար զինվորականներ և 1000 խաղաղացիական անձինք:

Պայթյունից հետո մնացած վիթխարի ծածկարի կենտրոնում այսօր յուրօրինակ հուշարձան բացվեց. դա կրակի բոցերով պատված ու թեքված մետաղակտոր է: Կողքին ժանգոտ տանկ է՝ ողկված աշտարակով: Ականատեսների հիշողությունների համաձայն, 40 տարի առաջ մոտավորապես այդ տեղն ուներ տեղի վայրը: Բացման արարողությանը մասնակցում էին պատերազմի և աշխատանքի վետերաններ, 1954 թ. ատոմային առաջին զորավարժությունների մասնակիցներ, Մոսկվայի, Սանկտ Պետերբուրգի, Եկատերինբուրգի և ռուսական այլ քաղաքների պատվիրակություններ, գիտնականներ:

Տվյալներ կան, որ այն ժամանակվա ԽՍՀՄ պաշտպանության նախարարի առաջին տեղակալ և զորավարժությունների ղեկավար մարշալ Գեորգի Ժուկովն անձամբ պարգևատրել է այն օդաչուին, որի ռումբը ընկել էր նպատակակետից ընդամենը 10 մետր այն կողմ: Ռումբը պայթել էր երկրից մոտ 300 մետր բարձրության վրա, դրա հզորությունը ներկա չափանիշներով եղել էր միջակ՝ 35-40 կիլոտոննա:

Զորավարժությունների շրջան բերված զորամասերը հարվածային ալիքի անցնելուց հետո դիմեցին «մարտի»: Ոմանք վազելիս հանում էին անհարմար հակագազերը: Մոտավոր հաշվարկների համաձայն, զինծառայողներն այն ժամանակ ստացան բավական լուրջ ճառագայթահարում 1,5 ռենտգեն: Ի դեպ, այդ դեպքի մանրամասնությունների և դրա հետևանքները մինչև օրս չեն հրապարակվել:

Այն օրերին՝ 40 տարի առաջ, ՏԱՍՍ-ը կցկտուր հաղորդում հրապարակեց. «Գիտահետազոտական աշխատանքների ծրագրին համապատասխան, վերջին օրերին Խորհրդային Միությունում անցկացվեց ատոմային զենքի տեսակներից մեկի փորձարկում: Դրա նպատակն էր ատոմային պայթյունի ազդեցության ուսումնասիրությունը: Փորձարկման ընթացքում ստացվեցին արժեքավոր արդյունքներ, որոնք խորհրդային գիտնականներին և ինժեներներին կօգնեն հաջողությամբ լուծել ատոմային հարձակումից պաշտպանվելու խնդիրները»: Ինչպես վերջերս նշեց Ռուսաստանի նախագահի վարչակազմի ղեկավար Սերգեյ Ֆիլատովը, այդպիսով «նախկին ԽՍՀՄ ղեկավարությունը ՏԱՍՍ-ի խոսքերի հետևում թաքցրեց իր համար անհաջող տեղեկատվությունը»:

Սակայն «Ուրանի նախագծի» ղեկավարներ Իգոր Կուրչատովի, Յուլի Խարիտոնի, Յակով Զելդովիչի, Անդրեյ Սախարովի աշխատանքների գերգաղտնիությունը միայն դրանով չի բացատրվում: ԽՍՀՄ-ի գիտնականները միջուկային հետազոտություններին ձեռնամուխ եղան դեռ 1943 թ., 1949 թ. Սեմիպալատինսկի մոտ կատարվեցին առաջին ատոմային պայթեցումները, 1953 թ. օգոստոսին՝ Նոր երկրում առաջին ջրածնային կայանքի փորձարկումները: Այն տարիներին տեղի էր ունենում ԽՍՀՄ-ի և ԱՄՆ-ի միջուկային մրցակցությունը, «սառը պատերազմի» թեժ ժամանակաշրջանն էր:

«Ով գիտե ինչ կպատահեր, եթե Խորհրդային Միությունը միջուկային վահան չունենար, վերհիշում է 90-ամյա ակադեմիկոս Յուլի Խարիտոնը, որը տասնյակ տարիներ ղեկավարել է «Արզամաս-16» միջուկային կենտրոնը և դիտել բոլոր միջուկային պայթեցումները մինչև 1963 թ., երբ փորձարկումները դարձան ստորգետնյա: Չեմ թաքցնի նաև մեկ ուրիշ կողմ. այն ժամանակ բոլոր հետևանքները հաշվի չէին առնվում. մենք չէինք մտածում մարդկության կործանման հնարավորության մասին: Կարևորը հետ չմնալն էր, որպեսզի հնարավոր հակառակորդն առաջ չանցներ: Ներկայումս հետևանքների գնահատման նկատմամբ հարկավոր է այլ մոտեցում»:

Սկզբում գիտնականները չէին մտածում նաև անձնական անվտանգության մասին: Խարիտոնը շարունակում է. «Մի անգամ մենք գտնվում էինք պայթյունի վայրից 10 կիլոմետր հեռավորության վրա, հատուկ փակ խրամատում: Բռնկումից մինչև հարվածային ալիքի տեղ հասնելը տևեց մոտավորապես 30 վայրկյան: Դուռը կիսաբաց էր: Հանկարծ ամեն ինչ ողողվեց պայծառ լույսով. ուժեղ պայթյունը տեղի էր ունեցել: Ես մտածում էի միայն, թե ինչպես հասցնեմ փակել դուռը նախքան հարվածային ալիքի գալը: Այնինչ, Բերիան ուրախությունից սկսեց գրկախառնվել... Ես այնուամենայնիվ ողկվեցի: Միակ բանը, որ զգացի այդ պահերին, թեթևությունն էր:»:

Իսկ Կուրչատովը, որը ցնցվել էր միջուկային առաջին փորձարկումների արդյունքից, մինչև մահվան օրը կրկնում էր «Դա երբեք չպետք է գործադրվի»: Երբեք չպետք է կրկնվեն նաև 1954 թ. Տոցկի զինափորձարանում անցկացված զորավարժությունները:

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍ

Ո՞ւր կհասի Ադրբեջանի նավթը

Բանակցությունների արդյունքները դեռևս հայտնի չեն

Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերության պատվիրակությունը, որը սեպտեմբերի 12-ին վերադարձել է ԱՄՆ-ի Հյուստոն քաղաքից, առայժմ հրաժարվում է մեկնաբանել «Ազերի» և «Չիրագ» նավթահանքերի շահագործման վերաբերյալ արևմտյան նավթային ընկերությունների հետ ունեցած բանակցությունների արդյունքները: Այս մասին հաղորդում է «Նոյյան տապան» գործակալությունը: Խնդիրն այն է, որ արևմտյան նավթային ընկերությունները բարձրացրել են Կասպից ծովի կարգավիճակի հարցը, ինչը վերջերս բավականին հաճախ է շոշափվում Ռուսաստանում: Բանն այն է, որ քանի դեռ Կասպից ծովի կարգավիճակը հստակ չէ, որևէ պայմանագիր լիարժեք չի կարող լինել:

Անկասկած, բանակցությունների ընթացքում շոշափվել է նաև նավթամուղի խնդիրը, մինչդեռ այդ հարցը նույնպես հազիվ թե վերջնական լուծում ստանա, քանի դեռ Անդրկովկասում իրադրությունը մնում է պայթյունավտանգ: Դա նշանակում է, որ Միացյալ Նահանգները, որն ամենից ավելի է շահագրգռված համաձայնագրի ստորագրումով, պետք է ձգտի Անդրկովկասում իրավիճակի կայունացմանը: Բանն այն է, որ նավթամուղի անցկացման հնարավոր ուղիներից ոչ մեկը լիարժեք չէ՝ Հայաստանի և Ղարաբաղի տարածքով նավթամուղ անցկացնելուն դեմ է Ադրբեջանը, Վրաստանի տարածքը խիստ անկայուն է, իսկ Ռուսաստանի տարածքով նավթը սևծովյան նավահանգիստներ հասցնելը կնշանակի պետք եղածից ավելի հզոր լծակներ տալ Ռուսաստանին: Մինչդեռ Ռուսաստանն առանց այն էլ այնքան էլ բարյացակամորեն չի տրամադրված արևմտյան նավթային ընկերությունների նկատմամբ, մանավանդ որ Ռուսաստանին պետք է բաժին հասնի եկամուտների ընդամենը 10 տոկոսը:

Մինչ փաստական մեկնաբանները նավթային «դարի պայմանագրի» ստորագրումը կապում են Ղարաբաղյան պատերազմի հետ (այն մեկնաբանությամբ, թե Ռուսաստանը կարող է Ղարաբաղին աջակցելու միջոցով ռազմական ծանր հարվածներ հասցնել Ադրբեջանին և ստիպել ավելի հարգանքով վերաբերվել իրեն՝ հատկապես նավթային պայմանագրի առումով), իսկ Ադրբեջանի նավթային ընկերության ղեկավարները լռություն են պահպանում, ընդդիմությունն արդեն է բարձրացնում՝ պայմանագրի ձևակերպմանը մասնակցող պաշտոնյաներին մեղադրելով վիթխարի կաշառք վերցնելու մեջ: Հիշեցնենք, որ Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերության նախագահը Հեյդար Ալիևի հարազատ որդին է:

Միացյալ Նահանգներում Ադրբեջանն անվանում են Անդրկովկասի Քուվեյթ: Սակայն նման համեմատությունը ենթադրում է նաև Անդրկովկասի Իրաքի առկայությունը, և տարբերությունը միայն այն է, որ Ռուսաստանն այստեղ անհամեմատ ավելի մոտ է և ազդեցիկ: Ու թեև Ադրբեջանում ռուսական զորքեր առայժմ չկան, սակայն ամենայն հավանականությամբ դա միայն ժամանակի խնդիր է: Իսկ այն, որ Ադրբեջանի տարածքում ռուսական զորքերի վերահաստատումից հետո նավթային մեծ պայմանագրի մի շարք կետեր էական փոփոխություններ կկրեն, կասկած չի հարուցում:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Բիրկավս. «Ռուս-լատվիական ռազմական գործակցությունն անհնար է»

ՌԻԳԱ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Ռուսաստանի հետ ռազմական գործակցությունն անհնար է», Լատվիայի վարչապետ Վալդիս Բիրկավսն այսպես մեկնաբանեց Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովի վերջերս արած հայտարարությունը, որը շրջանի անվտանգության ամրապնդման ոլորտում բալթյան երկրների հետ գործակցելու պատրաստակամություն էր հայտնել:

Չեչնիա. Գործում է միայն Խասբուլատովի հեռուստատեսությունը

ԳՐՈԶՆԻ, 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Չեչնիայում դադարեցվել են տեղական և ռուսական հեռուստատեսությունների հաղորդումների հեռարձակումները: Այժմ այստեղ գործում է միայն Ռուսլան Խասբուլատովի միջնորդական առաքելության հեռուստաժամը, որը եթեր է դուրս գալիս Տոլստոյ Յուրտ ավանից և տարածվում է 50 կմ ուղեգծից ոչ ավելի տարածքում:

Ռուցկոյը միավորման է կոչում

ԿԱԼԻՆԻՆԳՐԱԴ, 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Ռուսաստանի նախկին փոխնախագահ Ալեքսանդր Ռուցկոյը կոչ է արել բոլոր ընդդիմադիր կուսակցություններին միավորվել նախընտրական դաշինքի մեջ: Այդ հայտարարությունը նա արել է սեպտեմբերի 14-ին, երբ ելույթ էր ունենում Կալինինգրադում:

Դուք այցելե՞լ եք
Մարզահամերգային համալիր՝
Իրանի Իսլամական
Հանրապետության ապրանքների
ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ - ՎԱՃԱՌՔԻՆ:

Ո՞չ
Մինչև կիրակի՝ սեպտեմբերի 18-ը ժամանակ ունեք:
Ամեն օր ժամը 10.30-ից 19-ը,
իսկ կիրակի՝ 10.00-ից 18-ը:

Այո՞
Մեկ անգամ ևս այցելեք ցուցահանդես, այս անգամ
ՎԵՐԱՆԱՅՎԱԾ՝ ԷԺԱՆԱՑՎԱԾ
գներով գնումներ կատարելու համար:

Իսկ
Վաճառականներին ու գործարարներին հրավիրում ենք մոտիկից ծանոթանալու գներին, մեծածախ գնումներ կատարելու և պատվերների պայմանագրեր կնքելու՝ ամենաբազմազան բնագավառներում:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Չեռնոմիրդինը մտադիր չէ նախագահ դառնալ

ՄՈՍԿՎԱ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Գերմանիայի հեռուստատեսությանը տված հարցազրույցում վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը մերժեց նախագահական հաջորդ ընտրություններում իր թեկնածության առաջադրման հնարավորությունը: Չեռնոմիրդինը առհասարակ անընդունելի համարեց պետական բարձրագույն պաշտոնում քաղաքական գործիչների հաճախակի փոփոխումը, նշելով, որ հիմա դրա ժամանակը չէ:

Չեռնոմիրդինը վճռականորեն պաշտպանեց «Ելուզակությունից և կազմակերպված մյուս հանցագործություններից բնակչության պաշտպանության անհետաձգելի միջոցառումների մասին» նախագահ Բորիս Ելցինի հրամանագիրը: Նա խոստովանեց, որ այդ փաստաթուղթը սահմանափակում է քաղաքացիների իրավունքներն ու ազատությունները, բայց այժմ այն պարզապես անհրաժեշտ է: Ռուսաստանի վարչապետն այն կարծիքը հայտնեց, թե Ռուսաստանում գործարարության աճի առաջացրած դժգոհությունն օգտագործելու որոշակի ուժերի գործողությունները կարող են սրել ներքաղաքական լարվածությունը: Ընդսմին նա ընդգծեց, որ ժողովուրդը թույլ չի տա անցյալ տարվա աշնան դեպքերի կրկնություն:

Տարեսկզբից Ռուսաստանում միջին աշխատավարձն աճել է 73 հազարով

ՄՈՍԿՎԱ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԲԻԶՆԵՍ-ՏԱՍՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Եթե տարեսկզբին Ռուսաստանում միջին աշխատավարձը կազմում էր մոտ 134 հազար ռուբլի, ապա վերջին կիսամյակում այն աճել է ավելի քան 73 հազարով:

Ռուսաստանի աշխատանքի նախարարության մասնագետների գնահատումների համաձայն, միջին աշխատավարձին հավասար կամ դրանից բարձր եկամուտ ունեցող ռուսաստանցիների թիվը նույնպես ավելացել է: Տարեսկզբին նման վաստակ ուներ աշխատող ավելի քան 148 միլիոն ռուսաստանցիների ընդամենը 15 տոկոսը: Այսօր նման վաստակ ունի երեքից մեկը: Ընդսմին, նախարարության մասնագետները նշում են, որ 107,6 միլիոն մարդ ունի միջին աշխատավարձից ցածր եկամուտ, իսկ գրեթե 30 միլիոն մարդիկ աղքատության նշաձողից ցածր կենսամակարդակ ունեն:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Յասեր Արաֆաթը Ուզբեկստանում

ՏԱՇՔԵՆԴ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր պաշտոնական այցով Տաշքենդ ժամանեց Պաղեստինի պետության նախագահ Յասեր Արաֆաթը: Նա երկու օր կբանակցի Ուզբեկստանի ղեկավար Իսլամ Քարիմովի հետ: Քննարկվեն Ուզբեկստանի և Պաղեստինի փոխշահավետ հարաբերությունների զարգացման հարցերը:

Գամսախուրդիան սպանվեց Չեչնիայի հրամանով

ԹԲԻԼԻՍԻ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վրաստանի հեռուստատեսության հաղորդման համաձայն, այդ մասին հայտարարել է Վլադիկավկազի օդանավակայանում օրերս ձերբակալված չեչեն գործարարներից մեկը: Նրա խոսքերով, Զվիադ Գամսախուրդիան ունեցել է 4 մլն. ամերիկյան դոլլար և թանկարժեք իրեր, որոնք այժմ գտնվում են Չեչնիայի ղեկավարության մոտ:

Հրդեհ Իրկուտսկի մարզում

ԻՐԿՈՒՏՍԿ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Մազութով բեռնված 49 ցիստեռններից 14-ի գծից դուրս գալու հետևանքով անցած գիշեր ուժեղ հրդեհ է բռնկվել Իրկուտսկի մարզի Սլյուդյանկա կայարանում: Հրդեհի դեմ պայքար են մղում երկու հրշեջ գնացք ու 14 մասնագիտացված մեքենա: Նախնական տվյալներով, զոհեր չկան: Պատճառները ճշտվում են:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

հրատապ

ԱՄԲՈՂՋ

Քաղաքական մեծ համաձայնագիրը փակ դռների ետեւում

Մասնագետները առաջարկում են հայկական կողմի դիրքորոշման հիմնական դրույթների եւ փաստարկների համակարգ

Ղարաբաղյան բախման շուրջ «Քաղաքական մեծ համաձայնագրի» ընթացքը իր վրա է բեւեռել լայն շրջանակների ուշադրությունը: Նպատակ չունենալով մեկնաբանել փաստերն փակ կարգով ընթացող բանակցությունները, ընթերցողին ենք ներկայացնում Հայ հետազոտական համալսարանի ներքո գործող մի խումբ մասնագետ հասարակագետների միջառարկայական վերլուծության փորձը («Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրի արդի իրավաքաղաքական հարցեր», Երեւան, 1994 թ. փիլիսոփայական գիտ. դոկտորներ Համլետ Գեւորգյան եւ Ալեքսանդր Մանասյան, բանասիրական գիտ. դոկտոր Սուրեն Զոլյան, քաղաքական գիտ. դոկտոր Հայկ Քոչարյան, խմբագիր՝ պատմական գիտ. դոկտոր Կոնստանտին Խուդավերդյան): Ադրբեջանական կողմի հետագա խոստումների պայմաններում օգտակար է հայկական կողմի դիրքորոշման հիմնական դրույթների եւ փաստարկների համակարգումը: Նշվում է, որ բանակցությունների ոչ պաշտոնական գիտական ուղեկցումը ծառայող այս երաշխավորությունները պահպանում են իրենց գիտագործնական արդիականությունը: Ստորեւ ներկայացնում ենք ժողովածուի քաղաքագիտական հակիրճ տեսությունը:

Հայ անկախ գիտահետազոտական համալսարանի թ. 7 («Կովկասի եւ մասնավորապես Անդրկովկասի տարածաշրջանում հակամարտությունների ուսումնասիրում եւ լուծման միջոցների մշակում») ծրագրի ներքո ծավալված աշխատանքները որպես խորհրդատվական աջակցություն ներկայացվել են քաղաքականագիտական խմբերին, բախման կարգավորմամբ զբաղվող քաղաքական շրջանակներին: Ժողովածուի հեղինակները անկախ փորձագետների դերերից մասնակցել են նաեւ տարածաշրջանում ծավալվող «ժողովրդական դիվանագիտության» գիտական ուղեկցմանը:

Որպես գլխավոր խնդիր դիտարկվել է ղարաբաղյան բախման որակման համապատասխանեցումը միջազգային նորմերին եւ չափանիշներին:

Կիրառական քաղաքագիտության տեսանկյունից կարեւորվել է «ներքին ոչ միջազգային բախման» մոդելի ոչ լիարժեքության եւ դատարկության կոնֆլիկտի որպես «միջազգային բախման» իդենտիֆիկացման (նույնացման), քաղաքականագիտական հիմնավորումը: Նշված տեսական եզրահանգումների հիման վրա միջազգային իրավունքի մակարդակով հաստատվել է թե ԼՂՀ-ի, որպես «միջազգային բախման կողմ», նախնական անհրաժեշտությունը կարգավորման փուլում եւ թե հանգուցալուծման ընթացքում ԼՂՀ-ի [illegible] ընթացքում ԼՂՀ-ի պետական-իրավական կարգավիճակը խաղաղարար բանակցություններում:

Այսպիսով, ժողովածուն փաստորեն ընդգրկում է ղարաբաղյան հանգուցալուծման համալիրի քաղաքագիտական-իրավագիտական հիմքերը, գիտական փաստարկների գերակայությունների բարդ եւ շարժունակ համակարգը:

Առաջինում ժողովածուի հեղինակները իրենց նպատակն են նշել Ղարաբաղի հայությունը որպես Ադրբեջանի Հանրապետության եւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության միջեւ ընթացող միջազգային բախման կողմ ճանաչման գործում: Այս սկզբունքային շրջափոխման մասին է վկայում ԼՂՀ-ի մասնակցության պաշտպանումը ԱՊՀ երկրների շրջանակներում Ղարաբաղյան կարգավորմանը նվիրված 1994 թ. գարնան-ամռան բանակցություններում:

Այսպիսով, համակարգվել են բախման կարգավորման եւ լուծման շուրջ ընթացող բանակցություններում հայկական եւ ղարաբաղյան կողմերի հնարավոր դիրքորոշումների քաղաքագիտական-իրավագիտական հենքային փաստարկները:

Կարգավորման փուլում հիմնավորման կարեւորագույն դրույթներից են

1. Ղարաբաղյան բախումը դասակարգվել է որպես «միջազգային բախում»:

ա) Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության որպես ազգային պետության ձեւավորման համապատասխանությունը ՄԱԿ-ի մարդու իրավունքների վերաբերյալ Համընդհանուր Դեկլարացիայի (1948 թ.) եւ Միջազգային Համաձայնագրերի (1966 թ.), որոնց ներածականներում ժողովուրդների ինքնորոշման իրավունքը դիտվում է որպես մարդու տնտեսական, ընկերային, մշակութային, ինչպես նաեւ քաղաքական, քաղաքացիական անձնական իրավունքների իրագործման անհրաժեշտ նախապայման, բ) վերլուծվել եւ հաստատվել է միջազգային դիտորդների վերահսկողության ներքո ԼՂՀ-ի որպես անկախ պետության ձեւավորմանն ուղղված համաժողովրդավարական ազատ ընտրությունների համապատասխանությունը ինչպես վերը նշված միջազգային իրավունքի նորմերին, այնպես էլ վերջիններիս ազգային ոլորտական մակարդակով կիրառումը հանդիսացող «ԽՍՀՄ-ից միութենական հանրապետության դուրս գալու հարցերի լուծման կարգի մասին» ԽՍՀՄ օրենքի (1990 թ.) դրույթներին:

2. Ի տարբերություն Ադրբեջանի Հանրապետության կողմից Ղարաբաղի ժողովրդի ինքնորոշման ազատության եւ կամքի ռազմական ճնշմանը Ղարաբաղի հայության ստիպված եւ անհրաժեշտ ինքնապաշտպանության ծավալման (ՄԱԿ-ի կանոնադրության համապատասխան) հիմնավորումից բխեցվել է Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի անվտանգության ապահովման երաշխիքների խնդիրը: Այս պայմաններում Ադրբեջանին ԼՂՀ-ի ռազմական հակազդման ուղղությունը որպես հակագաղութատիրական (ազգային-ազատագրական) շարժում թույլ է տվել, ելնելով Ժնեւյան Կոնվենցիաների դրույթներից, Ղարաբաղյան բախումը դասել իբրեւ «միջազգային զինված բախում»:

3. «Ադրբեջան-ԼՂՀ» զինված բախման կարգավորման հիմքում առաջարկված է քաղաքագիտական հենքային համակարգող սկզբունքների գերակայությունը. ա) «ներքին, ոչ միջազգային բախումների» դեպքում «սահմանների անձեռնմխելիության» եւ «չմիջամտելու» սկզբունքների գերակայությունը, բ) «միջազգային զինված բախումների» դեպքում «կողմերի իրավահավասարության», «ինքնորոշման» եւ «անհրաժեշտ ինքնապաշտպանության գերակայությունը» (ինչը հաստատում է ԼՂՀ-ի լիարժեք մասնակցության անհրաժեշտությունը Ղարաբաղյան բախման միջազգային հանգուցալուծման ամբողջ գործընթացին, գ) հիմնավորվել է Ղարաբաղյան բախման կարգավորման փուլում Ժնեւյան Կոնվենցիաների Լրացուցիչ թիվ 1 Արձանագրության (1977 թ.) կիրառման նպատակահարմարությունը (Ժնեւյան Կոնվենցիաների Լրացուցիչ թիվ 1 Արձանագրություն, հոդված 1, կետ 4):

4. Բերվել է վերը նշված թիվ 1 Լրացուցիչ Արձանագրությամբ նախատեսված ԼՂՀ իշխանությունների (որպես «միջազգային զինված բախման» կողմի) Շվեյցարական Կոնֆեդերացիային (որպես «դեպոզիտար-երկրի») ուղղված «միակողմանի հայտարարության» միջոցով (Լրացուցիչ թիվ 1 Արձանագրության, հոդված 96, կետ 3) Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Ժնեւյան Կոնվենցիաների համակարգին լիարժեք միանալու մեխանիզմը:

Հանգուցալուծման փուլում առաջարկվել են հետեւյալ հիմնադրույթները

1. Առաջիկա խաղաղարար բանակցություններում ԼՂՀ-ի իբրեւ ինքնորոշված անկախ պետության կարգավիճակի հիմնավորումը դիտարկվել է որպես լիակատար լուծման կարեւորագույն քաղաքական-իրավական գործոն:

Այս առումով. ա) ԼՂՀ-ի տարածքում երեք տարուց ավելի անընդմեջ իրականացվում է ժողովրդավարական ճանապարհով կազմավորված պետական ներկայացուցչական եւ գործադիր, այդ թվում ռազմական իշխանության, բ) Լեռնային Ղարաբաղի հայությունը ինքնորոշվել է իր անընդմեջ բնակության պատմական տարածքում, որտեղ առկա է երկու հազար տարիների ընթացքում կերտված հայ ժողովրդի նյութական եւ հոգեւոր մշակույթի հուշարձանների բազմաթիվ զանգվածը, գ) ԼՂՀ-ի կազմավորումը չի կարող ներկայացվել որպես «Ղարաբաղի հայության ինքնորոշման մեկնարկային, սկզբնական ակտ», այլ ԽՍՀՄ-ի փլուզման կապակցությամբ (որի ֆեդերատիվ համակարգում Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզը սահմանադրորեն օրինակարգված պետական կազմավորում էր) պետական-իրավական կարգավիճակի օրինաչափ ծավալում:

ՀԱՅԿ ՔՈՉԱՐՅԱՆ,
Հայ հասարակության ծրագրի
գլխավոր փորձագետ,
քաղաքական գիտությունների
դոկտոր

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՌԱԿ շրջանային ժողով Միջին Արեւելքում

Ի նախագահությամբ Ռամկավար Ազատական կուսակցության ընդհանուր պատգամավորական 19-րդ ժողովի, վերջերս գումարվեց ՌԱԿ Միջին Արեւելքի շրջանային ժողովը, մասնակցությամբ Լիբանանի, Սիրիայի, Հորդանանի եւ Կիպրոսի շրջանակների ներկայացուցիչների, ինչպես նաեւ ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության անդամներ Երվանդ Ազատյանի, Հակոբ Գասպարյանի, Հարություն Եոզկաթյանի, Պարույր Աղբաշյանի եւ փոխանդամ Հակոբ Ավետիսյանի: Կամքից անկախ պատճառներով ժողովից բացակայում էին Եգիպտոսի եւ Հունաստանի ներկայացուցիչները, մինչ Երուսաղեմի շրջանակը, քաղաքական ծանոթ պատճառների բերումով կաշկանդված լինելով ՌԱԿ Մ. Նահանգների Արեւելյան շրջանի հետ, բնականաբար չէր կարող ներկայացուցիչ ուղարկել այդ ժողովին:

Օրակարգում էին ազգային քաղաքական, ազգային եկեղեցական եւ ներկուսակցական հրատապ հարցեր ու խնդիրներ, ինչպես ՌԱԿ-ի հարաբերությունները ու դիրքորոշումները Հայաստանի իշխանությունների նկատմամբ, ՌԱԿ-ՀՌԱԿ գործունեության համակարգման հարցը, Հայաստանում ՌԱԿ-ի ներսում դրսեւորված անջատողական պառակտողական շարժման էությունը, Ամենայն հայոց հայրապետի վախճանումից եւ կաթողիկոսական տեղապահի ընտրությունից հետո ստեղծված կացությունը եւ այլ հարցեր:

Կենտրոնական վարչության անդամ ու Եւրոպայի եւ Միջին Արեւելքի շրջանակների գործունեության համակարգող Հակոբ Գասպարյանի ատենապետությամբ կայացած երկօրյա նիստերը, վերջինիս ներածական խոսքից հետո, սկսվեցին ՌԱԿ Լիբանանի, Հալեպի, Դամասկոսի, Ամանի ու Կիպրոսի շրջանակների հաշվետվությունների լսումով, որից հետո Հայաստանում ՌԱԿ-ի գործունեության, իշխանությունների հետ հարաբերությունների դժվարության, վերջինների ակնհայտ [illegible] եւ մի խումբ մարդկանց փառասիրական նկրտումներով ստեղծվելիք նոր՝ ծաղրանկարային «ՌԱԿ»-ի, ինչպես նաեւ առաջիկա խորհրդարանական ընտրությունների մասին ընդարձակ զեկուցումով հանդես եկավ Հ. Ավետիսյանը: Հաջորդեց մտքերի աշխույժ փոխանակություն, որի ընթացքում ներկայացուցիչներից ոմանք քննադատեցին Կենտրոնական վարչությանը Հայաստանում ՌԱԿ-ի գործունեությամբ ավելի մոտիկից չզբաղվելու համար, ուրիշներ դիտել տվեցին, որ անհրաժեշտ էր ՌԱԿ 18-րդ ընդհանուր պատգամավորական ժողովից (1991 թ.) մեկ-մեկուկես տարի հետո հրավիրել 19-րդ ժողովը, ստուգելու համար 18-րդ ժողովում որոշադրված Հայաստանում ՌԱԿ առանձին կազմակերպություն ստեղծելու նպատակահարմարությունը, քանի որ, ըստ նրանցից ոմանց, ՌԱԿ-ը Հայաստանում եւ սփյուռքում ուղղակիորեն պետք է ենթակա դառնար ՌԱԿ Կենտրոնական վարչությանը, իբրեւ մասը համընդհանուր մեկ կառույցի, անկախ ՀՀ համապատասխան օրենքի կաշկանդումներից: Գրեթե բոլոր մասնակիցները էլ խիստ անբավարար նկատեցին ՀՌԱԿ-ի գործունեության եւ դիրքորոշումների մասին տեղեկատվության վիճակը, միաժամանակ ընդգծելով ՌԱԿ-ի մեկության եւ միասնության գաղափարը, ի հեճուկս ոմանց պառակտողական նկրտումների:

ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության դիրքորոշումները, աշխատանքներն ու դժվարությունը լուսաբանող համոզիչ ելույթ ունեցավ Երվանդ Ազատյանը: Հայաստանում ՌԱԿ միեւնույն գաղափարախոսությամբ, բայց կազմակերպական առանձին կառույցով օժտված կուսակցության ստեղծման փաստը նա պատճառաբանեց ՀՀ օրենքներն ամեն գնով հարգելու հանձնառու կեցվածքով, ինչպես նաեւ քաղաքական ու տնտեսական ներքին հարցերի նկատմամբ սփյուռքում եւ Հայաստանում կեցվածքների ոչ համազոր [illegible]: Հետզհետե, հավաստիացրեց նա, Հայաստանում սկիզբ առած ժողովրդավարության զարգացումով, ՌԱԿ-ը պիտի դառնա Հայաստանից ղեկավարվող կուսակցություն: Նա առանձին անդրադարձով պառակտողական շարժման 2 պարագլուխների ՌԱԿ սփյուռքի շարքերից հեռացված Գր. Գրիգորյանի եւ Հայաստանի շարքերից վտարված Վ. Խաչատրյանի մասին, եւս մեկ անգամ հաստատելով, թե նրանց նկրտումները կրում են զուտ անձնական փառասիրական բնույթ, առաջինը դեռեւս 1991 թվից փորձելով Հայաստանում ստեղծել «իր» կուսակցությունը, մինչ երկրորդը, ի վերջո գլխի ընկնելով, որ այլեւս չի կարող հավակնել հակականոնադրական միջոցներով ՀՌԱԿ-ը միանձնյա ղեկավարելու դերին, որոշեց միանալ առաջինին, լայնորեն օգտվելով նաեւ վերջինիս նյութական «ներդրումներից»: Ինչ վերաբերում է ՌԱԿ հերթական պատգամավորական ժողովի (համագումար) ուշացմանը, Ե. Ազատյանն այն բացատրեց կառուցային փոփոխությունների մասին կուսակցության ներսում դեռեւս տիրող անորոշություններով, շրջանակներին կոչ անելով, ինչպես հրահանգում էր ամիսներ առաջ ուղարկված շրջաբերականը, իրենց պատկերացումներն ու առաջարկները բանաձեւել որքան կարելի է շուտ եւ հստակ, որպեսզի պատգամավորական ընդհանուր ժողովը գումարվի որոշված թվականին եւ արդյունավետ: Այնուամենայնիվ, ինչպես նշեց նա եւ ինչպես հաստատեցին ուրիշներ, կառուցային ապագա փոփոխությունները նույնպես պիտի լինեն անցումային բնույթի, քանի դեռ չի ավարտվել Հայաստանում եւ, հետեւաբար, սփյուռքում, ազգային մեր կեցության եւ գիտակցության տրանսֆորմացիան:

ՌԱԿ-իշխանություններ հարաբերությունների հարցը քննության առնվեց անհրաժեշտ խորությամբ: Ընդգծվեց Հայաստանում ՌԱԿ-ի եւ իշխանության միջեւ համագործակցության փորձերի ձախողումը, որի հիմնական պատճառը, ինչպես բնորոշեց Հ. Ավետիսյանը, իշխանախմբի [illegible] է պարտնյորական սկզբունքով համագործակցելու ոչ միայն ՌԱԿ-ի, այլեւ որեւէ կազմակերպության հետ: Միակուսակցական ժամանակներից ժառանգված այդ թերությունը դժբախտաբար առկա է համարյա բոլոր օղակներում, որտեղ իշխանախումբը միջկուսակցական համագործակցությունը չի ըմբռնում որեւէ այլ կերպ քան քաղաքական ու նյութական ենթակայություն: Այնուամենայնիվ, խորհուրդ տրվեց տվյալ հարցում չհուսահատվել եւ բաց պահել դռները պարկեշտ որեւէ համագործակցության առաջ:

Ինչ վերաբերում է սփյուռքում ՌԱԿ-ի՝ ՀՀ իշխանությունների նկատմամբ ունեցած կեցվածքին, ընդգծվեց, որ այն դրսեւորվում է տեղերում ՀՀ ներկայացուցիչների հետ ամենասերտ հարաբերություններով, նյութական, քաղաքական ու քարոզչական աջակցություններով, ինչպես նաեւ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի նկատմամբ անմնացորդ նվիրաբերումով, ինչը, սակայն, չի արտահայտվում հրապարակային [illegible], որոնք Հայաստանի պետականության ու հայրենի ժողովրդի նկատմամբ ՌԱԿ ավանդական, անխախտ կեցվածքի դրսեւորում: Այս փաստը, ընդգծվեց, մի շարք իշխանավորների առիթ է տալիս [illegible]թյան դիրքերից «հակա» հռչակել ՌԱԿ-ին, իսկ ոմանց էլ՝ արհեստականորեն ՌԱԿ-ը հակադրել ՀՌԱԿ-ին:

Շրջանային ժողովում տեղեկություններ եւ գնահատականներ տրվեցին մեր ազգային եկեղեցու կյանքում վերջերս պատահած իրադարձությունների, կաթողիկոսական առաջիկա ընտրությունների մասին: Հույս հայտնվեց, որ այդ ընտրությունները կկայանան համախոհության մթնոլորտում եւ Լուսավորչի գահին կնստի եկեղեցական կյանքի բարեփոխումներ անցկացնելու ընդունակ անձնավորություն:

Շրջանային ժողովը, որի նմանը մի քանի ամիս առաջ տեղի էր ունեցել նաեւ Բոստոնում, բնականաբար կրում էր խորհրդակցական բնույթ եւ չէր կարող որոշումներ կայացնել: Փոխարենը՝ ժողովի առժամյա դիվանին պարտականություն տրվեց արծարծված հարցերի նկատմամբ առաջարկներ ներկայացնել եւ տարբեր պատկերացումները պարզել ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության առաջ:

Վերջում, ժողովի մասնակիցները վերանորոգեցին իրենց կուսակցական ուխտը:

Սեփ. թղթակից

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

Վարշավայի պայմանագրի տրոհումից հետո սոցիալիստական ճամբարի երկրները հայտնվեցին «ցնցաբուժման» վիճակում: Սակայն այդ երկրները՝ Լեհաստանը, Չեխիան, Սլովակիան, Հունգարիան, Ռումինիան, Բուլղարիան նման վիճակում չեն կարող երկար մնալ, քանզի բուժման համար հարկավոր են վիթխարի միջոցներ, որոնք ոչ ոք չի տրամադրում: Եվրոպական ընկերակցությունը զբաղված է հիմնականում իր ներսում միասնացման գործընթացների կարգավորմամբ, իսկ նոր երկրներին հիմնականում «խոստումներ է բաշխում» այն մասին, թե առաջիկայում նրանք նույնպես կարող են մտնել Եվրամիության մեջ: Այդ բոլոր երեւույթները եւ եվրոպական ընկերակցության երկրների դանդաղկոտությունը գրեթե արտաքսումը: Այդ միջոցի առաջին «ծաղիկները» արդեն տեսանելի են: Ռուսաստանն սկսել է ավտոբուսներ գնել ոչ թե Հունգարիայից, այլ Թուրքիայից: Նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների հետ իրենց երբեմնի տնտեսական կապերը վերականգնելու ջանքից փորձերն առայժմ որեւէ արդյունք չեն տալիս: Նման փորձերի թվին կարելի է դասել 1993 թ. սեպտեմբերի 2-ին Ադրբեջանի հետ Հունգարիայի ստորագրած պայմանագիրը: Արդեն մեկ տարի անց Բաքվի ղեկավարները այդ պայմանագրի օրինակը բերելով եզրակացրեց, որ պետք է կողմնորոշվել դեպի արեւելյան, հիմնականում իսլամական երկրներ: Իհարկե, կա նաեւ մի կարեւոր օբյեկտիվ պատճառ, որը խանգարում է նախկին սոցճամբարի եվրոպական երկրների հետ տնտեսական կապերի կարողացող մարդիկ: Այդ երկրները ճարակած տնտեսական ճգնաժամը ծայրաստիճան սրեց քաղաքական իրավիճակը: Դրա հետեւանքով իշխանությունները փոխվեցին Լեհաստանում, Հունգարիայում, Չեխիայում, Սլովակիայում, իսկ ներկայումս գործադիր իշխանության ճգնաժամ է սկսել Բուլղարիայում, որտեղ խորհրդարանը միահամուռ ընդունեց երկրի կառավարության հրաժարականը, իսկ Բուլղարիայի նախագահն իր օբյեկտիվով բնավ չի կարող հասնել Սիմեոն թագավորին: Չախերի (կոմունիստների) վերադարձը բացառվում է նախ եւ առաջ պետական մտածողության նրանց ունակությամբ, հասակ ներկայացուցչական համակարգով, զանգվածների հետ աշխույժ կարողությամբ եւ ցնցաբուժման նկատմամբ՝ չափավորական հա-

ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ԵՎՐՈՊԱ

Ուղղակա՞նն վերադառնո՞ւմ է Եվրոպա...

Իշխանության ճգնաժամ Բուլղարիայում

ծախսումման են հասցրել նախկին սոցիալիստական ճամբարի բոլոր երկրներում ընկալյական բարեփոխումներին ուղղված ժողովրդավարական ղեկավարությունների քաղաքականությունը: Տարածված այն գաղափարը, թե այդ երկրները միեւնույն Եվրոպայի մասն են կազմում եւ պետք է մասնակից դառնան Եվրոպայի արտադրությանը, թեեւ երեւույթին հեռավոր առաջային է վերաբերում: Եվրոպական ընկերակցությանն անդամակցելու համար անհրաժեշտ հիմնական պայմաններից մեկը տնտեսական զարգացման որոշակի, ավելի բարձր մակարդակն է: Սոցիալիստական ճամբարի փլուզումից հետո բոլոր երկրները ընկալյական տնտեսության ճանապարհին կորցրին հենց այդ «շուկան», այսինքն, իրենց իրացման հիմնական շուկան՝ Ռուսաստանը եւ ներկայիս ԱՊՀ երկրները: Ռուսաստանը, երբ հիմա այդ պետություններին հաճախ է վաճառում, դա անում է համաշխարհային գներով, ինչը ձեռնտու չէ նրանց, քանզի իրենց արտադրանքը, որն ընդհանուր առմամբ անմրցունակ է Եվրոպայի շուկայում, առավել Ռուսաստանի համար ավելի թանկ է դառնում, քան բուրժուական վերականգնմանը: Դա քաղաքական անկայունություն է արտադրության անկումը եւ սարսափելի գործազրկությունը:

Բայց կյանքն ընթանում է իր հունով, եւ անկախության շեմքերից, ռուսական զորքերի հաղթական դուրսբերումներից հետո, որոնց ավարտի ներքո Ռուսաստանի ղեկավարությունը հաջողվեց զգալիորեն սարքավորումներ հասցնել այդ երկրներին պատճառված վնասների հատուցման, բոլոր այդ երկրներում սկսվեց տնտեսական, քաղաքական անորոշություն:

Եվ երբ բոլոր երկրներում տնտեսական առօրյան ընթանում էր տարբեր արագություններով, թե չրանդող գնումներով եւ թե դարգացող գնումներով, առաջ քաղաքական անորոշություն հիմնականում հանգեցնում է միեւնույն արդյունքին՝ կոմունիստների վերադարձին: Ներկայումս նրանց չի կարելի անվանել զտարյուն կոմունիստներ, քանզի այժմյան մեծամասնությամբ քաղաքական գործիչների այդ որոշակի մասը կարողանում է կառավարել պետությունը, ի տարբերություն ժողովրդավարների ճամբարի, որոնց շարքերում անչափ շատ էին դայակ ռեժիմները եւ գրեթե չկան պետություն ղեկավարել ցանկացողներ, որը բազմաթիվ տարաձայնություններ պատճառեց այդ երկրների հասարակությունների շարժային անդամներին:

Խոսք կարող է նաեւ այն հանգամանքը, որ ժամանակավորապես զիջելով իրենց դիրքերը, կոմունիստները սակայն արագորեն վերականգնեցին եւ հանգեցին այն հետեւության, որ եթե իրենք չհասցնեն մասնակցել տնտեսության սեփականաշնորհմանը, այն չտալով իրենց անհրաժեշտ հուն, ապա կկորցնեն իրենց կշիռը եւ ապագայում կլինեն հեռանալ քաղաքական ասպարեզից ու անցյալ դառնալ: Հենց այս վերջին պատրաստ է Վարշավայի պայմանագրի նախկին անդամ երկրների կոմունիստական ձախ ուժերի ծրագրի մեջ: Դրա հետ մեկտեղ հարկ է նշել, որ վերոհիշյալ գրեթե բոլոր երկրները ունեն նաեւ միասնական արտաքին գործոն. դա ՆԱՏՕ-ին անդամակցելու ձգտումն է, որտեղ իրենց առայժմ այնքան էլ չեն սպասում: Համենայնդեպս, հայտարարվում կա այն մասին, որ այս հարցում առաջնությունը կտրվի Լեհաստանին եւ Հունգարիային, այն էլ 2000 թվականից ոչ շուտ:

ՌՈԶԱ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ,
պատմագիտության թեկնածու

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ուրուգվայը դեմ է բազմազգ ուժերի Հաիթի ներխուժելուն

ԲՈՒԵՆՈՍ ԱՅՐԵՍ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Բազմազգ ուժերի Հաիթի հնարավոր ներխուժման նախօրեին Լատինական Ամերիկայի երկրները ճեգտում են իրենց դիրքորոշումն այդ ձեռնարկման նկատմամբ: Այսպես, Ուրուգվայի կառավարությունն արտգործնախարար Սերխիո Աբրեուի միջոցով երեկ երեքշաբթի օրը հայտարարեց, որ հանդես է գալիս առաջիկա զինված ներխուժման դեմ, ենթադրելով, որ ռազմական գործողության վրա ծախսվելիք միջոցներն առավել նպատակահարմար է հատկացնել սովամահության հասած հաիթցիների համար սննդամթերքի գնմանը: Նախարարը հիշեցրեց, որ Ուրուգվայն ավանդաբար դեմ է ուրիշ երկրների ներքին գործերին միջամտելուն եւ մանավանդ այնտեղ միակողմ կամ բազմակողմ զինված ուժեր մտցնելուն: «Նման քաղաքականության դիմաց թանկ գին են վճարում ոչ թե իշխանությունները, այլ ժողովուրդը», ընդգծեց նա:

ԱՄՆ-ն եւ Ճապոնիան կօգնեն Փենյանին փոխելու խորհրդային ռեակտորները

ՓԵՆՅԱՆ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: ԱՄՆ-ը եւ Ճապոնիան համաձայնվել են օգնել Հյուսիսային Կորեային խորհրդային արտադրության ռեակտորները արեւմտյան արտադրության ռեակտորներով փոխարինելու: Այս նոր ռեակտորներն անհամեմատ ավելի ՔԻՉ ՃԱՆԱԿՈՒԹՅԱՄԲ ուրան են թողարկում, ինչն էլ բացառում է դրա օգտագործումը միջուկային զենք ստանալու համար:

Հաագա. Ավարտվեց միջազգային վիճակագրական ժողովը

ՀԱԱԳԱ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ-ՄԱՐԿ: Նիդեռլանդներում ավարտվեց «Վիճակագրության երկարաժամկետ հեռանկարները» միջազգային խորհրդաժողովը: Դրա աշխատանքին մասնակցում էր նաեւ Ռուսաստանի պատվիրակությունը՝ վիճակագրության փոխնախագահ Վլադիմիր Սոկոլինի գլխավորությամբ: Նա հայտնեց, որ խորհրդաժողովի մասնակիցները բարձր են գնահատել Ռուսաստանի պատվիրակության տարածած այն նյութերը, որոնք վերաբերում են այդ երկրում վիճակագրության հարցերի լուծմանը: Հավանություն է տրվում վիճակագրական մի պատրաստած այն ծրագրին, որով նախատեսվում է առաջիկա երկու երեք տարում անցնել շուկայական տնտեսությանը համարժեք վիճակագրական համակարգի: Սոկոլինի կարծիքով, Ռուսաստանում վիճակագրության անաչառության կարեւոր երաշխիք կդառնա Վիճակագրության մասին օրենքը, որը հոկտեմբերին կներկայացվի կառավարության, ապա Պետդումայի քննարկմանը:

Հաագայի համաժողովում սկզբունքային համաձայնություն ձեռք բերվեց այն մասին, որ 1996 թ. Ռուսաստանում անցկացվի միջազգային խորհրդաժողով Կենտրոնական ու Արեւելյան երկրների եւ զարգացող պետությունների վիճակագրության խնդիրների շուրջը:

ՍՏԱՄԲՈՒԼ

Միջազգային ֆինանսական շուկաները դեռեւս փակ են Թուրքիայի համար

Ռոյտեր գործակալությունը Ստամբուլից հայտնում է, որ միջազգային ֆինանսական շրջանակները ողջունում են Թուրքիայի տնտեսական իրավիճակի բարելավման նախանշանները, սակայն նրանց մտավախությունները չեն փարատվում երկրի քաղաքական եւ ֆինանսական կացության հավանական վատթարացման մասին: Գերմանական մի առաջատար բանկի պատասխանատու հաստատել է, որ կացությունը բարելավվում է: Սակայն տնտեսական պայմանները պետք է բավականին կայուն նախքան այն, որ Թուրքիան ի վիճակի լինի միջազգային շուկա վերադառնալ: Ռոյտեր գործակալությունը հաստատում է, որ ապրիլ ամսից այս կողմ Թուրքիայի տնտեսական իրադրությունը բարեփոխվել է: Կառավարությունը ֆինանսական խիստ քաղաքականություն որդեգրեց՝ կրճատելով պետության ծախսերը, ներառյալ պետական ձեռնարկություններին տրված նպաստները: Կառավարությունը տնտեսական աճ ապահովելու համար նաեւ կրճատեց հարկերը եւ որոշեց արագացնել պետական ձեռնարկությունների սեփականաշնորհման գործընթացը: Թուրքիային նաեւ հաջողվեց վարկ ապահովել միջազգային դրամական ֆոնդից: Իբրեւ արդյունք այս բարեկարգումների ամսական սղաճը (ինֆլյացիա) 24 տոկոսից իջավ 2 տոկոսի: Նաեւ կրճատվել է դեֆիցիտը, ինչը կարեւոր չափանիշ է միջազգային ֆինանսական շրջանակների համար, որոնք սակայն դեռեւս վերապահություն են ցուցաբերում Թուրքիայի նկատմամբ:

Նախ նրանք մտահոգվում են սեփականաշնորհման դանդաղ ընթացքից: Այդ գործընթացը արագացնելու համար կոալիցիոն կառավարության առաջարկած 2 օրինագիծ այժմ սահմանադրական խոչընդոտների են հանդիպում: Նույնիսկ մի նոր օրինագիծ, որ գլխավոր կուսակցությունները ընդունել են, մեծ հետաքրքրություն չի առաջացրել ֆինանսական շրջանակներում: Մի ամերիկացի բանկային պատասխանատու Լոնդոնում Ռոյտեր գործակալությանը հայտնեց, որ սեփականաշնորհման գործընթացը խիստ դժվար է: Սեփականաշնորհումը պետք է խթանիչ հրագործվի, որպեսզի մարդիկ հավատ ընծայեն Թուրքիայի տնտեսությանը, ասել է նա: Ֆինանսական շրջանները անհանգստանում են նաեւ վաղաժամ ընտրությունների հավանականությամբ: Այժմ լրացուցիչ ընտրություններ են կազմակերպվում եւ ենթադրություններ կան, թե իշխող կոալիցիան կնախընտրի ընդհանուր ընտրություններ կանգնեցնել: Այս մտահոգությունը արդեն իսկ բացասական ներգործություն է կատարում տնտեսության վրա: Սեպտեմբերի 7-ին Ստամբուլի բաժնետոմսերի բորսան 7 տոկոս անկում արձանագրեց: Ներդրում կատարողները մտահոգված են, որ ընդհանուր ընտրությունների դեպքում ընտրողների համակրանք ձեռք բերելու համար կառավարությունը կհրաժարվի ֆինանսական խիստ քաղաքականությունից: Միջազգային ֆինանսավորման մասնագետ Իվեյի Մացուդան համոզված է, որ վաղաժամ ընտրությունների դեպքում խիստ կպահմանափակվի Թուրքիայի վարկեր ստանալու հնարավորությունը:

Պարծյալ ընտրություններ անցկացնելը, ասել է Մացուդան, մահացու հարված կլինի Թուրքիայի համար: Թուրք պատասխանատուները ընդունում են, որ ներկայումս երկիրը կարիք չունի արտաքին վարկերի, սակայն բանկային աղբյուրները հայտնում են, որ Թուրքիան այժմ բանակցություններ է վարում արտաքին նոր վարկեր ստանալու համար: Անցյալում Թուրքիան պարտատոմսեր էր վաճառում միջազգային շուկայում եւ վայելում առաջնություն, բայց այժմ այդ շուկան փակ է Թուրքիայի համար: Մինչեւ վերջերս Թուրքիայի վարկային ռեյտինգը բացասական էր: Սակայն աստիճանաբար այդ գնահատականը փոխվում է դեպի դրականը: Ըստ թուրք պատասխանատուների, սա մի հուսադրիչ երեւույթ է: Երբ կառավարությունը հավատարիմ մնա իր որդեգրած ֆինանսական խիստ քաղաքականությանը, ապա շուտով միջազգային վարկային շուկաների դռները կբացվեն, Թուրքիայի համար հնարավոր դարձնելով արտաքին կարճատեւ ներդրումներ եւ տնտեսական կայուն աճ:

ԼՏ

ԿԱՀԻՐԵ

Իրանը վերահսկում է բնակչության աճը

Խորհրդաժողովի ընդունած «գործողությունների ծրագիր»

«Իրանի ձայն» ռադիոկայանի հաղորդման համաձայն, ազգաբնակչությանը նվիրված Կահիրեի խորհրդաժողովում Իրանի ներկայացուցիչը սեպտեմբերի 13-ին ժամանակ իր ասուլիսում պարզաբանել է բնակչության աճի վերահսկման գործում Իրանի հաջողության պատճառները: Նա ԱՄՆ-ին կոչ է արել փաստաթղթեր կազմելիս ամենից շատ կարեւորություն տալ հոգեւոր ու կրոնական սկզբունքներին, նշելով, որ ոչ մի երկիր իրավունք չունի ուրիշ երկրների պարտադրել իր հայացքները եւ միջամտել դրանց ներքին գործերին: Երեխաների սեռաբանական կրթության դեմ Իրանի կտրական բողոքի պատճառով խորհրդաժողովի պաշտոնական փաստաթղթի համապատասխան կետից հանվել է «երեխաներ» բառը, միաժամանակ այնտեղ դրույթներ են մտցվել ծնողների իրավունքի եւ երեխաների հանդեպ հոգատարության անհրաժեշտության, կրոնական արժեքների հարգման, ինչպես նաեւ դրան ուղղված նպաստավոր ուսուցման վերաբերյալ: Իհարկե, ազգաբնակչության ներկայիս խնդիրների արմատները պետք է փնտրել ոչ միայն չափազանց մեծ աճի, այլեւ բնական պաշարների աննպատակահարմար օգտագործման եւ աշխարհում հարստությունների անարդարացի բաշխման մեջ: Հաշվի առնելով մարդկանց իրավահավասարության, բնապաշարների օգտագործման սկզբունքները, բոլոր ժողովուրդները, կառավարությունները, կազմակերպությունները եւ ընկերությունները պետք է ծգտեն կրճատել հարուստ եւ աղքատ երկրների տարբերությունները: Հանուն այդ վեհ նպատակի հարուստ պետությունների վրա մեծ պատասխանատվություն է ընկնում:

Սեպտեմբերի 14-ին Կահիրեի կոնգրեսների պալատում ավարտվեց ազգաբնակչության ու զարգացման համաշխարհային խորհրդաժողովը, որն անց էր կացվում ՄԱԿ-ի հովանու ներքո: Ինչպես հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, 9-օրյա համաժողովի բարձրակետը դարձավ «գործողությունների ծրագրի» ընդունումը, որը նախատեսված է առաջիկա երկու տասնամյակի համար եւ կանխորոշում է իր թվականը կարգավորելու եւ այն տնտեսական աճի ցուցանիշներին համապատասխանեցնելու մարդկության ձեռնարկումները: Համաժողովին մասնակցող աշխարհի 170-ից ավելի երկրների պատվիրակությունները քննարկել են լայն շրջանակ ընդգրկող խնդիրներ՝ կապված մարդկային ռեսուրսների, բազմացման, ընտանիքի պլանավորման, գրագիտության, ազգաբնակչության սոցիալ-տնտեսական խնդիրների, կանանց իրավունքների, զարգացման հետ:

ԼՈՌՅԱՆ ՏԱՐԱՆ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Կահիրեում կանխվեց անվտանգության ծառայության հարկաբաժնի պայթեցումը

ԿԱՀԻՐԵ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այստեղ կանխվեց պետանվտանգության ծառայության հարկաբաժիններից մեկը պայթեցնելու ծայրահեղականների փորձը: Այդ դիվերսիան պետք է իրականացնեին մի քանի մահապարտ ահաբեկիչներ, որոնք մտադրվել էին օգտագործել պայթուցիկով լի ավտոմեքենա: Ահաբեկչական խմբի վնասազերծման գործողության ընթացքում սպանվեց: Ահաբեկչական խմբի վնասազերծման գործողության ընթացքում տոծեցան: Ահաբեկչական խմբի վնասազերծման գործողությունների ընթացքում մեծ էր մահեր? ...

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Հակոբ Կոջոյան դպրոցի դրոշմահարգը շատ բարձր է

Հարցազրույց Կոջոյանի անվան դպրոցի տնօրեն Հովհաննես Փիլոյանի հետ

– Այս տարի Կոջոյանի դպրոցում ընդունելության քննություններ չեք դրել, ինչո՞ւ:

– Այո, այս տարի, ի տարբերություն անցյալ տարիների, ընդունելությունն առաջին դասարան կատարվեց առանց քննության: Իմ կարծիքով, դա լավ որոշում էր, որ կայացվեց Եր. քաղխորհրդի գործկոմում, քանի որ անհեթեթություն է քննության ենթարկել փոքրիկ երեխային, որը նկարչություն ոչ մի տեղ չի սովորել: Եվ հետո, տարվա ընթացքում կզգացվի, թե ով ինքնից ինչ է ներկայացնում: Այս մեթոդը նաև որոշ անեկդոտների վերջ է տալիս, թե ուրիշ ճանապարհներով ենք ընդունում և այլն... Ուրեմն, միայն հավասար է մեկ պաղպաղակի գնի, բայց երբ նայում ենք ծնողների աշխատավարձին... Միայն մեկ բլոկ թուղթը արժե 100 դրամ, դե պատկերացրեք մնացածը...

– Իսկ առաջվա պես դպրոցը երեխաներին ապահովո՞ւմ է թղթով:

– Այո, առայժմ հաջողվում է: Օրինակ՝ Երևանաղխորհրդի մշակույթի վարչությունը արտաքին կապերի վարչության հետ մեր երեխաների որոշ աշխատանքներ տարավ Հայաստանից դուրս և որպես օգնություն բավականին մեծ գումար հատկացրին դպրոցին, որով մենք թուղթ գնեցինք: Այս տարի էլ երեխաները կապահովվեն թղթով:

– Ինչպե՞ս պիտի լուծվի դպրոցի

– Այս տարի ծրագրավորել ենք երկու-երեք մեծ ցուցահանդես բացել, որոնցից մեկը վերջերս մեծ շուքով ներկայացրինք Թումանյանի տուն-թանգարանում, բանաստեղծի 125-ամյակին նվիրված: Մոտ ապագայում ցուցահանդեսներ պիտի կազմակերպենք քաղաքի և հանրապետական գեղարվեստի դպրոցների հետ: Արդեն վաղուց ընդհատվել էին նման կարգի ցուցահանդեսների կազմակերպումը, հիմա պետք է վերականգնել կորցրածը: Դրանք կլինեն դասախառն ցուցահանդեսներ: Մենք լավ նախապատրաստվել ենք և ակտիվորեն կմասնակցենք: Բացի դրանից, հոկտեմբերին Ֆրանսիայի Բոլոն քաղաք պիտի ուղարկենք նաև մի

չեն հաճախել 30-ը մայիսի 12-ը ովքեր դիմում էին ներկայացրել, ընդունվեցին առանց քննության, մոտ 60 աշակերտ:

– Դա նախկին թվաքանակից շա՞տ է, թե՞ քիչ:

– Նախկինից քիչ է: Մոտ 5 տարի առաջ, նկարագույնը 100 դիմում էինք ունենում: Այդպիսի շեշտակի պակասման փաստը կապում եմ հիմնականում տրանսպորտի խնդրի հետ: Քանի որ այս դպրոցը քաղաքում միակն է, իսկ ծնողը մտածում է, լավ, ինչպես պիտի երեխան ամեն օր Նորքի զանգվածից կամ Աջափնյակից գա հասնի դաս: Նույնիսկ շատերին, ովքեր բնակվում են հեռավոր թաղամասերում, խորհուրդ եմ տալիս հաճախել իրենց մոտակայքում բացված արվեստի դպրոցներ: Բայց հիմնականում բոլորը ցանկանում են իրենց երեխային ուսման տալ հատկապես մեզ մոտ:

– Կոջոյանի դպրոցը ի՞նչ առավելություն ունի մյուս ստուդիաների, խմբակների և նույնիսկ գեղագիտական դաստիարակության կենտրոնի նկատմամբ:

– Նախ, մեզ մոտ ուսուցման ծրագիրը հստակ է մշակված, ուսուցումը ակադեմիական է ու ավելի խորացված, ի տարբերություն ուրիշ տեղերի: Նրանց նախ՝ գործնականի աշխատաժամերը քիչ են և երկրորդ, հատկապես գեղագիտական կենտրոնի կողմից մի վտանգավոր կարծիք է տարածված, թե սովորեցնել բոլորովին պետք չէ՝ երբ երեխան ցանկություն ունի, առանց աշխատելով կհասնի ինչ-որ արդյունքի: Այսինքն, իրենց կարծիքով, իբր ակադեմիական ուսուցումը ստիպում է երեխային կորցնել իր ինքնուրույնությունը: Բայց դա միանգամայն սխալ կարծիք է, քանի որ աշխարհիս բոլոր մասնագիտություններն էլ հարկավոր է սովորել: Դա նախ վիրավորանք է մասնագետների հանդեպ, չէ՞ որ նշանակում է, որ ով ասես կարող է նկարել: Նույնիսկ, Պիկասոն, Վան Գոգը, Դալին, որոնք հայտնի են իրենց ազատ նկարելաոճով, գիտե՞ք ինչ ակադեմիական դպրոց են անցել: Ուրեմն, ակադեմիական ուսուցումը պարտադիր է, և մեր դպրոցը հենց դրանով է տարբերվում մյուս ստուդիաներից, խմբակներից ու կենտրոններից: Բայց երեխայի ստեղծագործելու ընթացքում, մենք նրան թողնում ենք ազատ ու անկաշկանդ:

– Ձեր դպրոցում ինչքա՞ն է ուսուցման վարձը:

– Մեր դպրոցում այն չափազանց ցածր է: Օրինակ, անցյալ ուսումնական տարվա համանային, այն կազմեց 1200 ռուբլի, որը վերածելով դրամի, ստացվեց 6 դրամ: Այս նոր ուսումնական տարում վարձը հավանաբար որոշ չափով կբարձրացվի, քանի որ 6 դրամը նույնիսկ ծիծաղելի և արհամարհական է: Միգուցե դառնա ամսական 50 դրամ, որը առաջին հայացքից, շատ քիչ է՝

Հակոբ Կոջոյանի անվան դպրոցի ուսուցիչները: Վերևում աջից երկրորդը Հովհաննես Փիլոյանն է:

վերանորոգման հարցը, այն անտանելի վիճակում է...

– Դպրոցի մակերեսային ծավալը բոլորովին չի համապատասխանում մեր պայմաններին, փոքր է: Նոր շենքի հույս չունենք, դրա վրա ընդհանրապես խաչ ենք քաշել: 1974 թ.-ից մեր շենքում կապիտալ վերանորոգում չի եղել: Եվ մեր վարչության [illegible]: Մինասյանը խոստացավ քաղխորհրդում հարց բարձրացնել որոշակի գումարներ տրամադրելու վերանորոգման համար: Տեսնենք...

– Չնայած այս դժվարություններին, արդյոք դպրոցը չի՞ կորցրել իր վաղեմի դեմքն ու ոճը:

– Ոչ, իհարկե ոչ: Նախնառաջ դպրոցը հիմնադրվել է 58 թ.-ին: Սկզբում ավելի վատ պայմաններում էինք: 15 տարի դպրոցը պահպանեցինք Նալբանդյանի անվան դպրոցի նկուղային հարկում: Եվ միայն հետո տեղափոխվեցինք այստեղ: Այն ժամանակ ունեինք 400 աշակերտ, և այս տարածքը հերիք էր անում, իսկ այժմ աշակերտների թիվը հասել է 250-ի, և պայմանները չեն բավարարում, բայց համեստորեն «յոլա ենք գնում»: Մեր աշխատանքային կոլեկտիվի նվիրվածության շնորհիվ, դպրոցը մնացել է իր մակարդակին: Հիշեմ 1983 թվականը, երբ Մոսկվայի գեղարվեստի ակադեմիայում բացվեց Կոջոյանի դպրոցի աշխատանքների ցուցահանդեսը, որին ներկա էին Սուրիկովի ինստիտուտի ղեկավարները, Համամիութենական մեթոդ կենտրոնի ներկայացուցիչները, Ռուսաստանի Ֆեդերացիայի 20 դպրոցների ներկայացուցիչներ և այլն, և որտեղ երկար քննարկումներից հետո դպրոցը արժանացավ բարձր գնահատականի ու ԽՍՀՄ կուլտուրայի նախարարության շնորհակալագրին: Էլ չեմ խոսում միջազգային ցուցահանդեսներում շահած մեդալների ու պատվոգրերի մասին... Այնպես որ արդեն ստեղծված ավանդույթները պահպանում ենք:

– Ի՞նչ ծրագրեր ունեք մոտ ապագայում:

ցուցահանդես ֆրանսիական և հայկական թեմաներով: Այնտեղ մի հաջող ցուցահանդես արդեն ունեցել ենք... Առայժմ, այսքանը...

ԱՐԱՄ ՄԻՐԶՈՅԱՆ

Օգնություն վաղվա արվեստագետներին

Երևանում գտնվող ֆրանսահայ Մշակութային միության պատվիրակությունը կարիքավոր և շնորհալի երեխաներին նյութական օժանդակություն ցույց տալու նպատակով, սեպտեմբերի 14-ին այցելեց դեկորատիվ և կիրառական արվեստի ստուդիա, որ նրանց սպասում էին ուսուցիչներ, աշակերտներ և ծնողներ: Դիմելով միության նախագահ Գեւորգ Սարյանին, դիվանի անդամ Ժիրայր Թեքեյանին և մյուս հյուրերին ու ներկաներին, արվեստի պատմության բաժնի վարիչ Բինեա Մեծատուրյանը ֆրանսահայ բարեկամների «օգնության ձեռք պարզելը» ընդունեց շնորհակալությամբ և հայտնեց, որ այն կնպաստի աշխատանքների բարելավմանը և կբարձրացնի պատասխանատվությունը «շնորհալի արվեստագետներ տալու գործում»: «Ժողովուրդներն ունենում են իրենց լավ ու վատ օրերը, – ասաց Գեւորգ Սարյանը, – վատի դեմ պետք է միավորվել, համբերել, պայքարել և տեսնել լավը: 88-ից սկսած մեր ժողովուրդը բախվում է բնության ու կյանքի դժվարություններին, բայց հաղթահարում է դրանք և շարունակում կյանքն իր արվեստով ու մշակույթով»: «Վաղվա նկարիչներին, արվեստագետներին», 25 աշակերտների հյուրերը հանձնեցին 50-ական դոլլար, որ մեկ տարվա համար նախատեսված 120-ի մի մասն է: Արվեստի պատմության ուսուցչուհի Գայանե Միքայելյանը, ծնող Զարուհի Արիստակեսյանը շնորհակալություն հայտնեցին «զոր չանցնող մեծ աջակցության» համար:

Նյութական օժանդակություն է նախատեսվում նաև Սպենդիարյանի անվան երաժշտական դպրոցի 27 շնորհալիների:

ՅՈՒՐԻ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ

Ռոյ Քելեգյան. Բավական է ժողովուրդը նայի ու խղճահարվի

Հայ օգնության ֆոնդը և ողնաշարային վնասվածքներով հիվանդների միջազգային վերականգնողական կենտրոնը սեպտեմբերի 14-ին Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տանը ունկնդիրների դատին

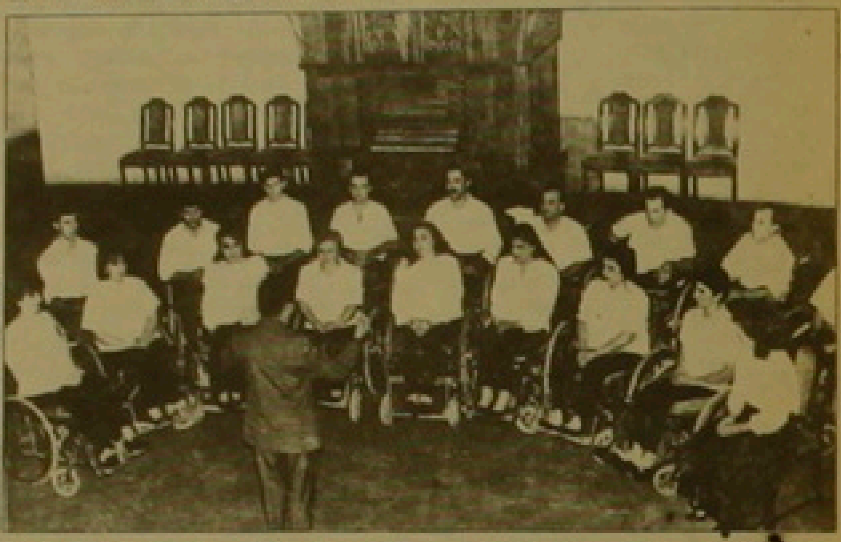

հանձնեցին «Փարոս» կամերային երգչախմբի պաշտոնական առաջին համերգը: «Բավական է ժողովուրդը նայի ու խղճահարվի» մինչ համերգի սկսվելը ասաց ֆոնդի Հայաստանի մասնաճյուղի տնօրեն Ռոյ Քելեգյանը:

Դահլիճը մեծ հուզմունքով ու խանդավառությամբ ընդունեց երգչախմբի բոլոր կատարումները ծափերով, վարդերով ու մեխակներով արտահայտելով իր շնորհակալությունը սայլակների վրա բեմ բարձրացած երգիչ-երգչուհիներին, նրանց հետ ղեկավար Վաչագան Նավասարդյանին և այն կազմակերպություններին, որոնք հնարավորություն են տվել «նախկին հիվանդներին» դիմելու խիզախության գեղեցիկ և ուրախ դարձնելով ոչ միայն սեփական, այլև շատ-շատերի կյանքը:

Վնասվածքային վերականգնողական կենտրոնի «Փարոս» երգչախումբը ստեղծվել է մեկ տարի առաջ, այն կազմված է վերականգնողական հատուկ բուժում ստացած ողնաշարի վնասվածքով հիվանդներից, պրոֆեսիոնալ երգիչ-երգչուհի չկա նրանց մեջ, բացի ջութակահար Արմեն Ալավերդյանից: Եվ, չնայած դրան, երգչախումբը անմոռաց ու գեղեցիկ մի երեկո պարգևեց ունկնդրին, որը շատ երկար պիտի հիշվի: Համերգին ներկա էր Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի կաթողիկոսական տեղապահ Թորգոմ պատրիարք Մանուկյանը:

Գ. Ս.

ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՕՋԱԽՆԵՐ

Կինոթատրոնները ողբալի վիճակում

Տարեսկզբին ՀՀ կառավարության կողմից ԳԽ ներկայացված սեփականաշնորհման ենթակա օբյեկտների ցանկում էին նաև հանրապետության գրեթե բոլոր կինոթատրոնները, բացառությամբ 4 կինոթատրոնի՝ «Մոսկվա», «Այրարատ», «Նաիրի» և «Պիոներ»: Վերջինս հանձնվել է Ազգային ֆիլմադարանի տնօրինությանը: ՀՀ մշակույթի փոխնախարար Միքայել Ստամբոլցյանը հայտնեց, որ այսօր սեփականաշնորհված չէ դրանցից և ոչ մեկը, ընթացքի մեջ է «Կոմիտաս», «Սևան» և «Գեղարդ» կինոթատրոնների սեփականաշնորհումը: Հայաստանում կինոթատրոնների թիվը հասնում է 67-ի (75 կինոդահլիճներով), որոնցից 20-ը Երևանում են: Վերջին տարիներին հանրապետությունում ստեղծված ծանր տնտեսական իրավիճակի պայմաններում գործում է դրանց շուրջ 30 տոկոսը, այն էլ միայն ամառան ամիսներին: «Կինոթատրոնի հաջող գործունեության համար առաջին հերթին անհրաժեշտ է ունենալ հանդիսատես», ասաց Միքայել Ստամբոլցյանը: Այսօր «Մոսկվա» կինոթատրոնը իր 800 տեղանոց դահլիճում ունենում է, լավագույն դեպքում, մոտ 100 հանդիսատես: Պատճառներից մի քանիսն են՝ նոր ֆիլմերի բացակայությունը, անկայուն էլեկտրամատակարարումը (կինոթատրոնները գեներատորներով չեն կարող աշխատել վառելիքի բարձր գների պատճառով):

Խորհրդային տարիներին հանրապետությունում տարեկան ցուցադրվում էր մոտ 300 նոր ֆիլմ, որի համար գնվում էր 5-10 օրինակ կինոժապավեն: Այս տարի պետական կինո[illegible] բյուջետային հատկացում չի արվել, այն դեպքում, երբ նոր ֆիլմի մեկ օրինակն այսօր արժե 1-1.5 մլն. ռուսական ռուբլի: Հանրապետություն նոր ֆիլմեր ներկայացնելու մուտք են գործում հիմնականում մասնավոր «Պարադիզ» վարձույթային ասոցիացիայի միջոցով (անցյալ տարի այն Հայաստան էր բերել 24 նոր ֆիլմ): Այս վիճակից դուրս գալու համար հանրապետության կինոթատրոնները (բացառությամբ «Մոսկվա» կինոթատրոնի) ցուցադրում են միայն տեսաֆիլմեր, որոնք անհամեմատ էժան են:

ՆՏ

Հումանիզմի խորհրդանիշը

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Չարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում սեպտեմբերի 14-ին կայացավ զրուցույթ՝ նվիրված Անտուան դը Սենտ Էքզյուպերիի մահվան 50-ամյակին: Այն կազմակերպել է արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապերի և համագործակցության հայկական ընկերության շրջանակներում գործող «Հայաստան-Ֆրանսիա» ընկերությունը: Ընկերության նախագահ Ռուբեն Սահակյանը տեղեկացրեց, որ Անտուան դը Սենտ Էքզյուպերիի մահվան 50-ամյակի կապակցությամբ Ֆրանսիայում հրատարակվել են նրա գրքերը, ինչպես նաև գրողի կյանքն ու ստեղծագործությունը ներկայացնող հայտագրեր: Այդ գրքերն ու հայտագրերը հատուկ այս զրուցույթի համար Ֆրանսիայից Հայաստան է տեղափոխել Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատունը:

Հայաստանի բեմական տնտեսությունը

ՀՀ մշակույթի նախարարության թատերական արվեստի վարչության պետ Թերեզա Սաղաթելյանը Հայաստանի «բեմական տնտեսության» միասնական ցուցակի ստեղծման շուրջ այստեղ սկսված աշխատանքները բացատրել է «վաղուց հասունացած անհրաժեշտությամբ»: Այս նպատակով նախարարությունը հանրապետության բոլոր շրջաններին, որոշ հիմնարկություններին և կազմակերպություններին ուղարկել է համապատասխան շրջաբերական հարցացուցակ: Դրանք կոչված են պարզելու վերջին ժամանակներս ՀՀ-ում բազմացող թատրոնների, ստուդիաների (Մշակույթի նախարարության տվյալներով, 19 պետական, իսկ մասնավորների, կոմերցիոնների թիվն անհայտ է) ստույգ թիվը, դրանց ուղղվածությունը, խաղացանկը և այլն: Լայն և միևնույն ժամանակ կոնկրետ տեղեկությունը մշակույթի նախարարությանը կօգնի տեսադաշտում պահել Հայաստանի թատերական բոլոր կոլեկտիվներին, անկախ պատկանելությունից ցուցաբերել նրանց մեթոդական, նյութական և այլ օգնություն:

[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Մարզական տխուր հեռանկարներ

Ամեն մի մարզաձեւում մարզիկների պատրաստվածության բարձրացման, փորձի եւ հմտության կատարելագործման լավագույն միջոցներն ոչ միայն ներքին մրցումներն, այլեւ հանդիպումներն են արտերկրում: Այսօր, իհարկե, մեր հանրապետության մարզիկները զրկված են դրանց մասնակցելու հնարավորություններից եւ հաճախ, առանց նման նախապատրաստության մասնակցում են պաշտոնական առաջնություններին, ուր եւ փորձի պակասը զգացվում է:

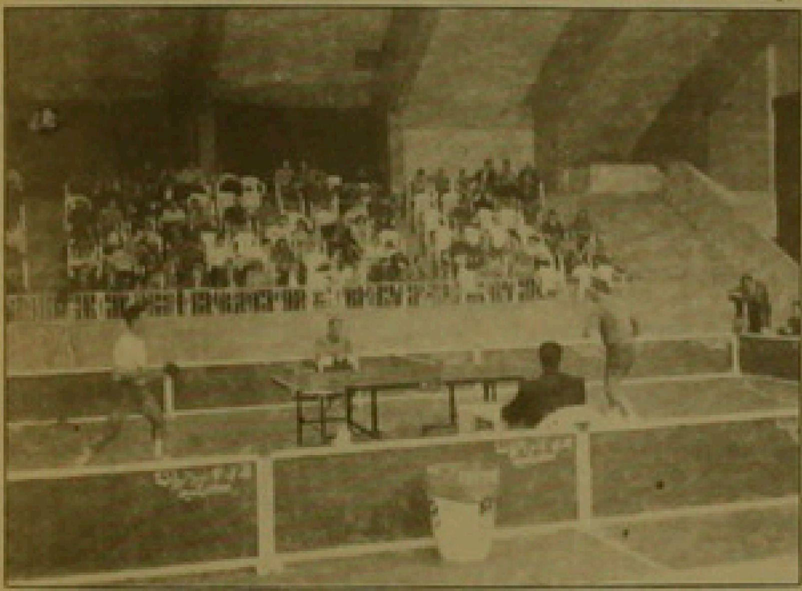

Ուտի եւ առաջին իսկ հնարավորության դեպքում նրանք օգտվում են առիթից ու մեկնում ընկերական հանդիպումների:

Ռուսաստանի հարավային քաղաքների «Ռոսիա մոլոդայա» մարզական ասոցիացիան սեպտեմբերի 22-25 Կրասնոդարում սպորտակիադա է անցկացնելու 9 մարզաձեւերից, որին մասնակցելու հրավեր են ստացել նաեւ երեւանցիները:

Ելնելով հնարավորությունից, երեւանցիներն այդ սպորտակիադային մասնակցելու են միայն երեք մարզաձեւերից՝ սամբո ըմբշամարտ, բռնցք եւ շախմատ, երեքական մարզիկներով: Սամբիստներից Կրասնոդար են մեկնելու հանրապետության չեմպիոններ Համլետ Հայրապետյանը, Հայկ Սիմոնյանը եւ Համլետ Այվազյանը, բռնցքից Արթուր Ներսիսյանը, Դավիթ Բաբայանը եւ Աննա Գասպարյանը: Արագ շախմատի առաջնությունում երեւանցիների մարզական պատիվը կպաշտպանեն Գոհար Հլղաթյանը, Ալբերտ Պողոսյանը եւ Տիգրան Սահակյանը:

Պատվիրակությունը ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի եւ սպորտի Երեւանի քաղաքային վարչության պետ Հովհաննես Ավետիսյանը:

«Սպորտակիադային մասնակցությունն ամենայն հարցում մեզ օգնել է Երեւանի քաղաքային խորհուրդը, որն հոգացել է ճանապարհածախսը: Իր բարեկամական վերաբերմունքն է ցուցաբերում նաեւ «Ռոսիա մոլոդայա» ասոցիացիան, որն իր վրա է վերցրել Կրասնոդարում մեր պատվիրակության մնալու ամբողջ ծախսերը: Կաշխատենք արդարացնել մեր մարզասերների վստահությունը եւ տուն վերադառնալ հաղթանակներով, դրանք նվիրելով Հայաստանի անկախության օրվան», ասում է Ավետիսյանը:

Վերջին տարիներին սամբո ըմբշամարտը զգալի վերելք է ապրել Հայաստանում: Վկայությունը մարզաձեւում ունենք աշխարհի եւ Եվրոպայի առաջնությունների չեմպիոններ, գավաթակիրներ: Հոկտեմբերի 5-10-ը Հարավսլավիայի Նովի Սադ քաղաքում կայանալու է այդ մարզաձեւի աշխարհի առաջնությունը, որին մասնակցելու համար այժմ նախապատրաստվում են նաեւ մեր սամբիստները աշխարհի քառակի չեմպիոն, վաստակավոր Գագիկ Ղազարյանը, նրա համաքաղաքացի, աշխարհի եւ Եվրոպայի չեմպիոն Հովիկ Մանուկյանը, Եվրոպայի այս տարվա պատանեկան առաջնության չեմպիոն Հարություն Ղարիբյանը եւ ուրիշ խոստումնալի երիտասարդ մարզիկներ, որոնք նոր են համալրել հանրապետության հավաքականի շարքերը:

Ինչպես միշտ, այս անգամ նույնպես բիձը դժվարություններ էր կրում այդ խոշոր մրցաշարին մասնակցելու հարցում: Ըմբիշներից միայն վեցի մասնակցության հարցն է հոգացել ֆիզկուլտուրայի եւ սպորտի հանրապետական վարչությունը: Մյուսների հարցը լուծվեց հովանավորների օգնությամբ:

Ռուսաստանի դաշնության Գորկու մարզի Կստովո քաղաքի հայկական համայնքը հավաքականի 15 անդամների 10 օրով ուսումնամարզական հավաքի է հրավիրել իր մոտ, որտեղից էլ բիձը կմեկնի Հարավսլավիա:

Հավաքականի մարզիչ, միջազգային կարգի սպորտի վարպետ, հանրապետության վաստակավոր մարզիչ Մարկոս Շիրինյանը հավաստիացրեց, որ տուն կվերադառնան 6-7 տարբեր ուսկի մեդալներով եւ մրցումներում, ի պատիվ իր սաների տարած հաղթանակների, Հարավսլավիայում կհնչի Հայաստանի Հանրապետության օրհներգը:

Բուլղարիայի սեղանի թենիսի բաց առաջնությանը մասնակցելու հրավեր էին ստացել Հայաստանի մարզիկները: Թեեւ հնարավոր չէր պաշտոնական պատվիրակություն ուղարկել, բայց առանձին մարզիկներ որոշեցին սեփական նախաձեռնությամբ ու սեփական միջոցներով մեկնել Բուլղարիա ու մասնակցել մրցումներին: Երեկ Սոֆիա մեկնեցին մեր առաջատար սեղանի թենիսիստներ Ռուբիկ Գալբակյանը, Մարինա Սահակյանը, Ալլա Շախկուլյանը եւ ուրիշներ: Հասկանալի պատճառներով նրանց մարզիչները մնացին տանը, եւ մարզիկները իրենք պետք է կարողանան դյանավորել անելիքները հանդիպումների ընթացքում:

Մարզիկների համար ուսանելի կլինի մրցաշարը, բայց եւ այնպես մարզիչի ներկայությունն էլ կարեւոր դեր է կատարում մարզիկի անձնական հաջողությունների ապահովման գործում:

ԲՐԱԶԻԼԻԱ

Ռոմարիոն վերադարձավ «Բարսելոն»

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Աշխարհի առաջնությունից հետո Իսպանիայի մարզական լրագրողները եւ մեկնաբանները մեկ ամսից ավելի փնտրում էին Ռոմարիոյի հետքերը: Բոլորին հետաքրքրում էր այն հարցը, արդյոք Ռոմարիոն կվերադառնա՞ «Բարսելոն», թե կհրաժարվի խաղանական առաջնությունից: «Ազգը» գրել է, որ աշխարհի առաջնությունից հետո Ռոմարիոն արհամարհելով «Բարսելոնի» հետ իր պայմանագիրը, մեկնել էր ծովափ հանգստանալու: Այդ այն դեպքում, որ «Բարսելոն[illegible]» սպսել էր նախապատրաստ[illegible] [illegible]վել սոր մրցաշրջանին եւ նրան ներկայացրել էին ֆուտբոլասերներին ու լրագրողներին: «Ես Բրազիլիայից փորձեցի զանգել «Բարսելոնի» ղեկավարներին, բայց ոչ ոք չուզեց ինձ պատասխանել», հայտարարեց Ռոմարիոն: «Բարսելոնի» նախագահ[illegible] համահայտ մարզիչ Յոհան Կրոյֆը զայրացած էր եւ հայտարարեց, որ կարող է չեղյալ համարել Ռոմարիոյի հետ պայմանագիրը: Մինչ Ռոմարիոն ծովեզրի մի քաղաքում ուրախանում պտտվում էր եւ հարուստների նավակով զմայլվում ծովում, Կրոյֆը հայտարարում էր, որ եթե Ռոմարիոն ցանկանում է, թող մնա Բրազիլիայում

եւ վճարի իր պայմանագրի գումարը: Երկար սպասումից հետո Ռոմարիոն վերջապես ներկայացավ «Բարսելոն», ներողություն խնդրելով մարզասերներից: Բայց քաջ հավասի լուրերի, Ռոմարիոն իր ուշացման համար պատժվել է եւ 100 հազար դոլլար տուգանք պետք է վճարի «Բարսելոնին»: Կրոյֆը ուզում էր նրա պատիժն ավելացնել, մի քանի ամիս խաղացնելով երկրորդ բիձում, բայց Բարսելոնի «Նոու կամպ» Եվրոպայի ամենախոշոր գույն մարզադաշտում «Բարսելոնը» Իսպանիայի սուպերգավաթի խաղարկության եզրափակիչում մեծ դժվարությամբ կարողացավ հաղթել մրցակցին եւ չկրանալ պատվավոր ավարին: [illegible] [illegible] այդ խաղում դաշտ [illegible] [illegible]վեց, թող ասվի նացի Գեորգի Հաջին, աշխարհի վերջին առաջնության հերոսներից մեկը, որը «Բարսելոնի» նորեկներից է, լուրջ վնասվածք ստացավ: Երեւում է Ռոմարիոյի բախտը կրկին բերեց: Հավանաբար շուտով նա կրկին տեղ կզբաղի «Բարսելոնի» առաջին կազմում: Ըստ լրագրողների, Ռոմարիոն իրեն իրեն աստղ տեղ է դնում: «Ուզում եմ «Բարսելոնին» 5-րդ անգամ անընդմեջ նվիրել Իսպանիայի չեմպիոնի կոչումը», ասում է Ռոմարիոն: Իսկ Կրոյֆը կարո՞ղ է արդյոք անտարբեր մնալ Ռոմարիոյի նման ցանկությանը եւ վարպետ խաղին:

ՇԱԽՄԱՏ

Հայ գրոսմայստերների գերազանց մեկնարկը Թիլբուրգում

ԳԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Հոլանդիայի Թիլբուրգ քաղաքում շարունակվում է շախմատի խոշորագույն ավանդական միջազգային մրցաշարը, որի առանձնահատկությունը հինգավուրց խաղում այժմ արդեն ոչ հեզվադեռ կիրառվող օլիմպիական մրցակարգն է: Մեկնարկած տասնյակ գրոսմայստերները, վիճակահանության համաձայն, անցկացնում են ընդամենը երկուական պարտիայից բաղկացած մրցախաղեր, եւ պարտվողը թողնում է մրցապարեզը: Հավասար 1:1 հաշվի դեպքում, նշանակվում են լրացուցիչ կայծակնային հանդիպումներ:

Պայքարին մասնակցում են նաեւ Հայաստանի հավաքականի երեք առաջատարներ Ռաֆայել Վահանյանը, Վլադիմիր Հակոբյանը, Սմբատ Լպուտյանը, եւ նրանք բոլորն էլ հիանալի են մեկնարկել: Լպուտյանը պարտության է մատնել Դիրենդու Բարուային (Հնդկաստան) եւ խզանդացի Հելգի Օլաֆսոնին: Այժմ Սմբատին սպասում է մենամարտ Ջոնաթան Սփիլմեն (Անգլիա)-Վլադիմիր Տուկմակով (Ուկրաինա) մրցախաղի հաղթողի հետ: Հակոբյանը հաղթեց նախ՝ այժմ Իսրայելը ներկայացնող Լեոնիդ Յուդասինին, իսկ ապա՝ ռուսաստանցի Եվգենի Սվեշնիկովին:

Հաջորդ փուլում Վլադիմիրը կխաղա հոլանդացի Յան Թիմմանի եւ իսրայելցի Իգոր Խենկինի հանդիպման հաղթողի հետ: Վահանյանը վրացի Գեորգի Գեորգաձեին պարտության մատնելուց հետո մրցեց Ռուսաստանում բնակվող մեր հայրենակից Յուրի Դոխոյանի հետ: Մինիմրցախաղի առաջին պարտիան Ռաֆայելը շահեց, իսկ երկրորդում Յուրին հավասարեցրեց հաշիվը: Այժմ գրոսմայստերները պետք է լրացուցիչ հանդիպումներ անցկացնեն:

ՀՈԳՈՎ ՈՒԺԵՂՆԵՐ

Հաշմանդամների մարաթոնի մասնակիցները Հայաստանում

Արդեն 5-րդ օրն է, ինչ Հայաստանում են գտնվում «Արկած» մոտոկլյան ակումբի կողմից կազմակերպված

հաշմանդամի սայլակներով սուպերմարաթոնի մասնակիցները: Մարաթոնին մասնակցում են նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններից մեկական ներկայացուցիչ: Ամենաերիտասարդ մասնակիցն է Սոլիսակի շրջանի Գոզարան գյուղի բնակիչ, 21-ամյա Արթուր Գրիգորյանը: Սեպտեմբերի 18-ին մարաթոնի մասնակիցները Երեւանից կմեկնեն Հրազդան, Սեւան, Դիլիջան, Իջեւան, իսկ սեպտեմբերի 20-ին կհասնեն Ադրբեջանի սահմանը:

ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության փոխնախարար Գագիկ Եզանյանը «Նոյյան տապան» գործակալության թղթակցին տեղեկացրեց, որ երթուղին ընդգրկող բոլոր շրջաններում կաստեղծ է մեծ նախապատրաստական աշխատանք մասնակիցների լավ ընդունելության կազմակերպման համար: Գ. Եզանյանի խոսքերով, մարաթոնի կազմակերպիչների խոստովանությամբ ոչ մի երկրում չի եղել այսպիսի ստատոյչ վերաբերմունք մասնակիցների նկատմամբ, ինչպես Հայաստանում:

Կիեւի «Դինամոն» վերհիշում է իր երջանիկ օրերը

Եվրոպական ամենահեղինակավոր՝ չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում վիճակահանության ճմահանույքով նույն խմբում ընդգրկվել են վաղեմի մրցակիցները, նախկին ԽՍՀՄ երկու առաջատար թիմերը՝ Կիեւի «Դինամոն» եւ Մոսկվայի «Սպարտակը»: Ճիշտ է, սպարտակցիները եվրոպական մրցասպարեզում հաջող ելույթների շնորհիվ նախապես ապահովել էին իրենց տեղը չեմպիոնների լիգայի 16 թիմերի կազմում, իսկ Կիեւի «Դինամոն» այդ իրավունքը ձեռք բերեց՝ նախնական փուլում առավելության հասնելով Դանիայի չեմպիոնի նկատմամբ: Եւ ահա երկու թիմերը հիմա, որպես տարբեր երկրների ներկայացուցիչներ, կրկին հանդիպեցին միմյանց հետ: Խաղը տեղի ունեցավ Կիեւում: Ֆուտբոլային ժամանակները շատ արագ են փոխվում: Մասնագետները նախապատվություն [illegible] [illegible] տալիս էին սպարտակցիներին: Առ[illegible] [illegible] [illegible] ... ըսդատեանը 3 տարի առաջ Կիեւի «Դինամոն» ամենազորեղ թիմերից մեկն էր ոչ միայն ԽՍՀՄ-ում, այլեւ Եվրոպայում: Դինամոյականները 13 անգամ դարձել են ԽՍՀՄ չեմպիոն եւ այդ առումով հավիտյանս մնացին ռեկորդակիր: Իսկ սպարտակցիները նման հաջողության են հասել 12 անգամ: Առաջին կեսում սպարտակցիները երկու անպատասխան գնդակ ուղարկեցին կիեւցիների դարպասը: Թվում էր՝ խաղի ելքը վճռված է: Սակայն երկրորդ կեսում տեղի ունեցավ ֆուտբոլային հրաշք: Կիեւի «Դինամոյի» երիտասարդ ֆուտբոլիստները 75 հազար հանդիսականների բուռն աջակցությամբ ոչ միայն հավասարեցրին հաշիվը, այլեւ հաղթանակ տարան 3-2 հաշվով: Դա ֆուտբոլային գեղեցիկ ներկայացում էր, որը գեղագիտական հաճույք պատճառեց մարզասերներին: Կիեւի «Դինամոն» նաեւ քարոզչահոգեբանական հաղթանակ տարավ, որը մեծապես կարող է նպաստել վերականգնելու նախկին համբավը: Չեմպիոնների լիգայի նույն «B» խմբում ընդգրկված մյուս երկու թիմերի մրցավեճում Ֆրանսիայի չեմպիոն «Պարի Սեն Ժերմենը» 2-0 հաշվով Փարիզում հաղթեց Գերմանիայի չեմպիոն Մյունխենի «Բավարիային»: «Չեմպիոնների լիգայի» առաջին իսկ տուրում այդ մրցաշարի նախորդ խաղարկության հաղթող Իտալիայի «Միլանը» Ամստերդամում նույն հաշվով զիջեց «Այաքսին» (Հոլանդիա): Այս երկու թիմերն ընդգրկված են «D» խմբում, որտեղ մրցակիցներ են նաեւ Զալցբուրգի «Կազինո[illegible]» [illegible] (Ավստրիա) եւ Աթենքի ԱԷԿ-ը (Հունաստան): Սեպտեմբերի 28-ին, 2-րդ տուրում Մոսկվայի «Սպարտակը» ընդունելու է «Պարի Սեն Ժերմենին», իսկ Կիեւի «Դինամոն» հյուրընկալվելու է Մյունխենի «Բավարիային»: Մյուս երկու խմբերը կազմում են.

«A» խումբ
«Բարսելոն» (Իսպանիա)
«Մանչեսթր» (Անգլիա)
«Գյոթեբորգ» (Շվեդիա)
«Գալաթասարայ» (Թուրքիա)

«C» խումբ
«Բենֆիկա» (Պորտուգալիա)
«Հայդուկ» (Խորվաթիա)
«Անդերլեխտ» (Բելգիա)
«Ստյաուա» (Ռումինիա)

Բաժինը վարում է
ԱՐՄԵՆ ԲՈՒՆԻԱԹՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԻՍԿՈՒՀԻ

ՍՊԸ

«Արաքկիր» հյուրանոց. 202 սենյակ. 23.38.21

Հրավիրում ենք հաճելի ճամփորդության

ԵՐԵՎԱՆ-ԱԹԵՆՔ 7-14 օր,
ԵՐԵՎԱՆ-ԲՈՒԵՆՈՍ ԱՅՐԵՍ 7 օր,
ԵՐԵՎԱՆ-ՄԵՂՐԻ-ԹԵՀՐԱՆ 7 օր
(անհատական ուղևորություն 21 օր)

«ԱՐԱՐԱՏ» ԱՎԻԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
եզակի է հանրապետությունում
իր ծառայությունների
բնույթով

Կանոնավոր թռիչքներ.

- ԵՐԵՎԱՆ-ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ-ԵՐԵՎԱՆ
- ԵՐԵՎԱՆ-ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ-ԵՐԵՎԱՆ
- ԵՐԵՎԱՆ-ՄԻՆ_ՎՈԴԻ-ԵՐԵՎԱՆ
- ԵՐԵՎԱՆ-ԹԲԻԼԻՍԻ-ԵՐԵՎԱՆ
- ԵՐԵՎԱՆ-ՄԵՂՐԻ-ԵՐԵՎԱՆ

Թռիչքներն՝ «Էրեբունի» օդանավակայանից

* Մինչև 10 տ ուղեբեռի տեղափոխում ԱՊՀ ցանկացած քաղաք։

ԱՎԻԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ **ՄԻ-8 ՈՒՂՂԱԹԻՌԸ**
մերձակա տարածաշրջանի ցանկացած կետ կհասցնի.

- ուղևորների,
- բեռներ, ինչպես նաև ոչ ստանդարտ ուղեբեռներ (ուղղաթիռից կախված վիճակում):

Կարող ենք տրամադրել Ձեզ ուղղաթիռ իր անձնակազմով

Փորձ ավիացիայի մեծ վարպետները կօգնեն Ձեզ նաև զանել ցանկացած ծայրահեղ և վտանգավոր իրավիճակից.

- գազատարի, հաղորդակցման այլ միջոցների վերանորոգման, շինարարական այլ աշխատանքների սպասարկում,
- անտառներում ծագած հրդեհի մարում,
- փրկարար և հատուկ աշխատանքներ ժողովրդական տնտեսության օբյեկտներում,

Գրանցեք մեր տվյալները մինչև անհրաժեշտության ծագելու պահը

Հասցեն՝ Երևան, Արշակունյաց պ. 135
Օդանավակայան «Էրեբունի»

Հեռ. 567108, 486941, 484761
Ֆաքս. 448987

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

- 3 տարվա աշխատանքային փորձ
- ԿԲ կենտրոնական բանկի կողմից տրված №09001 արտարժութային արտոնագիր

Առաջարկում ենք բանկային բոլոր տիպի ծառայություններ ճկուն և իրավաբանորեն անձանց

- Կարճաժամկետ և երկարաժամկետ վարկերի տրամադրում անհարժ գույքի և բանկարժեք զարդերի գրավի դիմաց
- Արտարժութային հաշիվների բացում և սպասարկում
- Անկանխիկ ավանդների ընդունում իրավաբանական անձերից դրամով և տարադրամով
- Կանխիկ ավանդների ընդունում
- Ներքին արտարժութային շուկայում ... տարադրամի առք ու վաճառք ... գործառնություններ

ԸՆՏՐԵՔ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄԸ

FPAB

FIRST PANARMENIAN BANK

Երևան Զաքյան 8, հեռ. 583-114

ԱՄՆ-ում սովորել ցանկացողներին

ԱՄՆ-ի կառավարությունը ուրախ է ներկայացնել ԱՄՆ-ի բուհերում սովորելու համար «1995 թ. Էդմոնդ Ս. Մասկիի անվան կրթաթոշակ» և «1995 թ. Անկախության աջակցության գործընթաց ծրագրի կոչման համար կրթաթոշակ» ծրագրերը։ Սույն կրթաթոշակային ծրագրերով նախկին ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիներին 350 չափ է հատկացվում մեկ կամ երկու տարով՝ ԱՄՆ-ի բուհերում սովորելու հետևյալ մասնագիտություններով՝ բիզնես, պետական կառավարում, տնտեսագիտություն, իրավունք, կրթության կազմակերպում, գրադարանավարություն և ինֆորմատիկա, պետական քաղաքականություն, լրագրություն։ Կրթաթոշակների բաշխումը վերոհիշյալ ծրագրերի համար իրագործվում է բաց մրցույթային ճանապարհով։ Մրցույթին կարող են մասնակցել այն անձինք, ովքեր համապատասխանում են հետևյալ չափանիշներին.

- Հայաստանի, Ադրբեջանի, Բելոռուսիայի, Էստոնիայի, Վրաստանի, Ռուսաստանի, Տաջիկստանի, Թուրքմենստանի, Ուկրաինայի կամ Ուզբեկստանի քաղաքացի են,
- տարիքը մինչև 40 տարեկան
- ունեն կամ կունենան բարձրագույն կրթության վկայական, մինչև 1995 թվականի հուլիսը (հինգամյա կուրսի ավարտողներ) կամ կարող են մասնակցել,
- վարժ տիրապետում են գրավոր և բանավոր անգլերենին,
- ընտրած մասնագիտության մեջ կարող են ցուցաբերել մասնագիտական բարձր պատրաստվածություն,
- ի վիճակի են սկսել ուսումը ԱՄՆ-ում 1995 թվականի ամռանը։

Մրցույթին մասնակցել չեն կարող այն անձինք, ովքեր

- ամուսնացած են ԱՄՆ քաղաքացու հետ,
- սովորում են որևէ ուսումնական հաստատությունում ԱՄՆ-ում,
- ապրում կամ աշխատում են ԱՄՆ-ում,
- դիմել են այլ երկրի ներգաղթի կամ քաղաքական ապաստան ստանալու համար։

Այս ծրագրերը ֆինանսավորվում են ԱՄՆ-ի Տեղեկատվական գործակալության կողմից։

Անհրաժեշտ փաստաթղթերը կարելի կլինի ձեռք բերել 1994 թ. հոկտեմբերի 1-ից «ԱՅՐԵՔՍ» կազմակերպության գրասենյակից։ Մեր հասցեն է. Երևան 375019, Մարշալ Բաղրամյան 40, Հայաստանի Ամերիկյան համալսարան, սենյակ 10 (գրադարանի կողքը), «ԱՅՐԵՔՍ»

Փաստաթղթերն անվճար են տրամադրվում և կարող են պատճենահանվել։ 1994 թ. սեպտեմբերի 20-ին, ժամը 18:00 Հայաստանի Ամերիկյան Համալսարանում տեղեկատվական դասախոսություն կտրվի ծրագրերի և փաստաթղթերի վերաբերյալ։ Փաստաթղթերի լրացման կարգի վերաբերյալ անհատական կոնսուլտացիա ստանալ ցանկացողների համար դասախոսությանը մասնակցելը պարտադիր է։ Փաստաթղթերի ետ հանձնման վերջին ժամկետը հոկտեմբերի 28-ն է։

OPPORTUNITIES FOR GRADUATE STUDY IN THE UNITED STATES:

The government of the United States of America is pleased to announce the 1995 Edmund S. Muskie Fellowship Program and the 1995 Freedom Support Act Graduate Fellowship Program. Fellowship Programs will provide approximately 350 fellowships to the citizens of former USSR countries for one year or two year graduate study in US institions in the following fields:

Business Administration, Public Administration, Economics, Law, Education Administration, Library and information science, Public policy, Communications/journalism

Competition for the Edmund S. Muskie and Freedom Support Act Graduate Fellowship Programs is merit-based and open to any individual who meets the following criteria:

- citizen of Armenia, Azerbaijan, Belarus, Estonia, Georgia, Russia, Tajikistan, Turkmenistan, Ukraine, or Uzbekistan
- under the age of 40 at the time of application
- hold an undergraduate degree (five-year program) with good academic standing by July 1995
- proficient in written and spoken English at the time of the application
- able to demonstrate professional aptitude and leadership potential in their field of specialization
- able to begin study in the United States in summer 1995.

The following individuals are not eligible to apply:

- spouses of US citizens
- individuals currently enrolled in academic programs in the United States
- persons residing, working, or earning a living in the US
- individuals who have applied for an immigrant visa or political asylum to any country

Support for the Edmund S. Muskie and the Freedom Support Act Graduate Fellowship programs is provided be the United States Information Agency.

Application forms will be available starting from OCTOBER 1, 1994 from:

Erevan IREX office, American University of Armenia room # 10 / near the library/ Marshal Baghramian 40, Erevan 375019, Armenia.

Applications are free of charge and may be photocopied

An informational lecture describing the program and application procedure will be given on September 20, 1994 at 18:00 at the American University of Armenia. Lecture attendance will be required for those desiring future consultations regarding their individuaie applications.

The application deadline is October 28

ARMENTRUST

ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

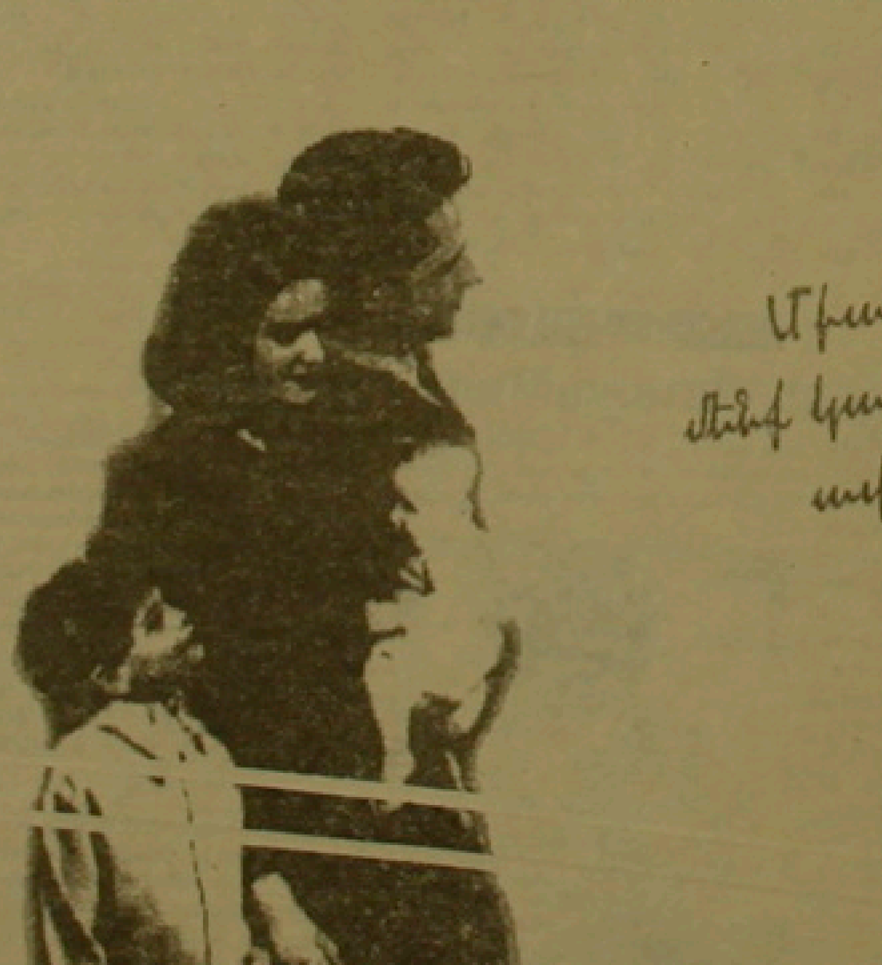

Միասին մենք կարող ենք ավելին

ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ
ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ 27
ՀԵՌ. 58.67.18, 58.67.19
ՖԱՔՍ. (007 8852) 56.11.84

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երևան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Պատվեր 1846 Տպաքանակը 5000 Ստորագրված է տպագրության 15. 09. 1994 Գինը 10 դրամ

digitised by A.R.A.R.@